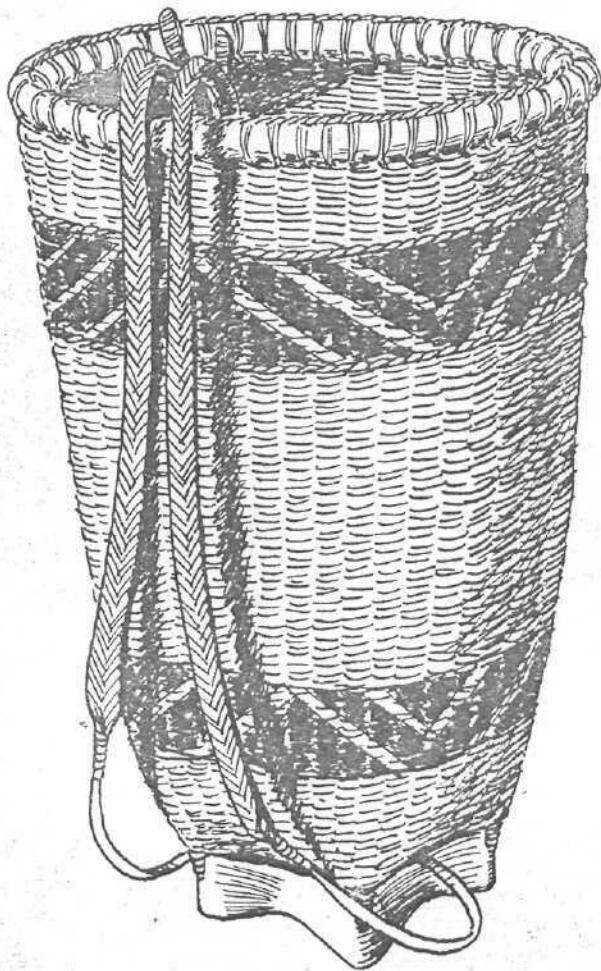

SIL/MSEA LIBRARY
Publications' copy
372.959

SƠM-ÔT DAH COON HOC

TROONG SĐIENG

3

EM HOC VAN
Lớp Võ-Lòng

STIENG

PRIMER 3

(1973)

SƠM-ÔT ĐAH COON HOC

Troong Sdiêng

Quyển 3

Lớp A Bôôc Daac Hoc

Trung-Tâm Học-Liệu

Bộ Giáo-Dục

Xuất-Bản

1973

Ấn-hành trong khuôn-khổ chương-trình
hợp-tác giữa:

Bộ Giáo-Dục
Bộ Phát-Triển Sắc-Tộc
Viện Chuyên-Khảo Ngữ-Học

In lần thứ nhất 1962
In lần thứ nhì - Bồi-bổ
và sửa-chữa: 1973
Ấn-hành 4,000 cuốn

LỜI NÓI ĐẦU

Đây là quyển sách vỡ-lòng được soạn-thảo đặc-biệt để dạy người Stiêng phương-pháp hữu-hiệu nhất học tiếng mẹ đẻ. Để áp-dụng một cách công-hiệu, các giáo-viên cần phải theo phần chỉ-nam kèm theo quyển sách vỡ-lòng.

Đĩ-nhiên là: (a) người học có kết-quả nhất là người đã căn-cứ cái thuật mới-mẻ này vào khả-năng ăn nôi họ đã sẵn trong tiếng mẹ đẻ, (b) người nào là trước nhất học qua ngôn-ngữ của họ rồi sẽ học được Quốc-Ngữ một cách nhanh chóng hơn.

Lại nữa, lứa trẻ lên việc học Quốc-Ngữ sau khi nó đã được quen thuộc, với hình-thức của chữ trong tiếng mẹ đẻ và có ý-tưởng là học để hiểu thì cũng có thể hiểu và nói được trong khi nó tập học Quốc-Ngữ. Vì thế chúng tôi tin-tưởng rằng quyển sách vỡ-lòng này góp một phần quan-trọng trong công-cuộc

dạy chữ Stiêng đồng thời cũng là một sự đóng góp hữu-hiệu của đồng-bào Stiêng để vào tinh-thần hoạt-động Quốc-Gia Việt-Nam.

Quyển sách vỡ-lòng này được soạn-thảo theo chương-trình tổng-quát của Chánh-Phủ Việt-Nam Cộng-Hòa nhằm giúp-đỡ đồng-bào Thượng trước tiên là học tiếng mẹ đẻ ở lớp vỡ-lòng và một số sách giáo-khoa song-ngữ ở bậc sơ-cấp để giúp học-sinh Thượng từ từ chuyển qua dùng các sách giáo-khoa Việt ở các lớp trên.

ngan

mi

Coon ja sôông hôm nêy bu ôn daac. Ja nêy coon ôp mêy lah: "Nông daac a êch mêy?" Mêy lah: "Nông daac a lơ nđơl nêy." Ja nêy mêy pơs nông daac dah coon a ôn. Coon ôn daac mêy ôp: "Daac ơn công nông au? Daac công nông au, ay gưn daac mi bớh, lah daac ngan?" Mêy lah: "Daac công nông nêy hêy gưn daac ngan nđơh."

Coon nêy ja sôông sa hôm. Nêy bu hơm leq. Spa nêy m-ơc đêl. Mêy ndah han a chớ ơm. Bu cham coon bu.

Coon bu nêy sôông joc đat nêy mêy bu
 cham lôh bool hôm. Nêy mêy lah: "Ay
 chơp han lah 'bư'n. Mớq 'bư'n, hêy han
 êêng. Hêy cham bool đat. Hêy 'bư'n
 sang cham hôm."

ngan	an	au	ớc	aat
an	ngan	ngau	ngớc	ngaat

ngan	ngau	ngớc	ngaat
Ngan	Ngau	Ngớc	Ngaat

mi
i

i	i	i	i
mi	pi	nhi	chi

ngai

Khal au nêy coon ja sôông nêy nang
 bu han a chơ n-hai mêy. Bu han baar
 du mêy ô coon teq a chơ. Bu han dah
 a tach loong. Coon ôôp mêy lah: "Han
 tớt chơ tồw ngai lah 'bư'n?" Nêy mêy
 ớh lah: "'Bư'n ngai laang. Mớq ngai
 nêy hêy 'bư'n sang han laang. Ngai nêy
 bớn a mớh han bu. Aanh loong au jớc
 đat." Mêy ô coon han tớt chơ hôm.
 Han a poh tớt chơ 'bư'n ngai laang. Tớt
 chơ nêy mêy tach loong aan bu. Ja tach
 loong mớ mêy han póc phêy. Mêy ôôp
 bớ bu póc loong, lah: "A êch geh tach

phêy hoom? Hêy êch a pook." Bớ bu
 ớh lah: "Pook phêy a ti aq. A lơ ti mớ
 geh phêy. Han pook a ti."

<u>ngai</u>
ai

ai	êêng	eh	oor
<u>ngai</u>	<u>ngêêng</u>	<u>ngêh</u>	<u>ngoor</u>

bnêh

Nêy mêy han tớt lơ ti bu pook phêy.
 Tớt ti mêy ôôp bnêh tach phêy lah:
 "Phêy di loong ay tach pal slưng?" Bnêh
 nêy bu lah: "Poh jớt slưng, pook heq?
 Ay êch pook pal loong?" Mêy lah:
 "Tach aan hêy phaam loong chêem." Ih
 nêy mêy pook phêy phaam loong.

Mêy pook phêy hoom nêy bu ớn
 phêy nêy teq ô sah. Coon ôôp mêy lah:
 "Ay pook phêy thồc lah 'bưn?" Mêy ớh

lah: "Phêy 'bun geh thôôc laang. Di loong poh jót slưng. Ay haanh, ay poooc ớn?" "Hêy na poooc tap da a ti. Hêy han êêng. Hêy poooc tap da pêy ớc."

bnêh
nêh

nêh	nớm	cau
bnêh	bnớm	bcau

slưng
lưng
ưng

ưng	ưt	ưn
lưng	cưt	'bun

'Bai 72

Ja poooc phêy, poooc tap da hôt. Nêy mêy lah: "Khớom, sêq bớn." Nêy baar du mêy ô coon nêy sêq. Coon lah: "Han ngan mêy aq. Mi êch dớh lôh hôt. Mi lôh nêy bớn sôh." Baar du mêy ô coon aach sôh, nêy nang bu han ngan. Tớt poh hôt mi ndah lôh ớm. Nêy 'bun geh bớn sôh laang.

chhuôr

Chhuôr Mêy Han a Daac

Mêy ôp: "Bớn êch han a daac?"

Coon ớh: "Ay êch ớh ớn a daac?"

Mêy lah: "Hêy êch han a daac a ôm.

Nar au hêy ndah ôm ớm. Bớn han ôm a daac, ja nêy bớn aanh daac đêêl."

Ja lah ih nêy hōôm, bu êch đớq han.

chhuôr
uôr

uôr uôr uôr uôr
chhuôr nguôr 'buôr guôr

uôr êêng eq ay
chhuôr chhêêng chheq chhay

chhuôr chhêêng chheq chhay
Chhuôr Chhêêng Chheq Chhay

waas

mlóm

Nar au nêy baar du au êch han a daac.

Ja sđng, ja sa spa hōôm. Nêy mêy maanh han a daac. Mêy lah: "Ay aanh waas m-êy au coon."

Coon nêy aanh waas m-êy, mêy nêy
 a aanh waas ndôm. Waas bu baar ơc.
 Mlôm nêy m-êy, mlôm nêy ndôm.

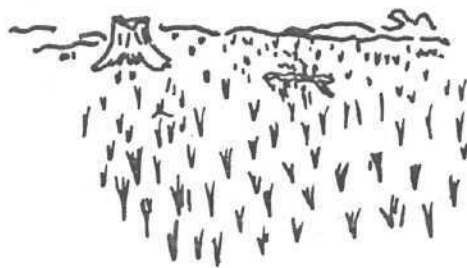
waas
 aas

aas uôr ưt ooch
 waas wuôr wưt wooch

waas wuôr wưt wooch
 Waas Wuôr Wưt Wooch

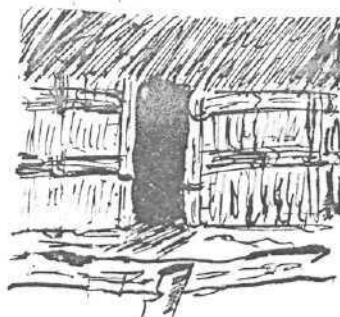
mlôm
 lôm
 ơm

ơm ênh au u
 lôm lênh lau lu
 mlôm mlênh mlau mlư

'Bai 75

mir

Ipông

Daac nêy ngai, a gêeng rom mir tôw
 Nêy mêy maanh coon nha: "Han rong ah.
 Daac ngai. A mir tôw aq."

Coon ơh: "Cham hôm. Cham hêy
 dap nôông daac noor." Coon dap nôông
 daac a waas hôm nêy mơ han. Mêy nha
 cham coon đêel a tôw.

Mêy lah nha: "Ay bơ ớn joc ỉr a
 nhi nêy? Hêy 'bưn sang cham hôm."

Coon ơh: "Cham hêy cớt Ipông au noor. Nêy bơn han." Ja cớt Ipông hôm, nêy baar du mêy ô coon han. Bu han a daac nêy bu chhuôr au chhuôr tôw.

Coon lah: "Nar tanh dat. Hêy lôh bool hôm."

Mêy lah: "Nar tanh dêel. A nhi mớ 'bưn tanh."

Oh ôp: "Nar tanh dat. Smanh tanh lah 'bưn?"

Mêy ơh: "Tanh dêel. Smanh tanh dat."

mir
ir

ir	ir	ir	ir
mir	chhir	gir	thir

ar	at	ac
ir	it	ic

ir	it	ic
mir	pit	khic

Ipông
pông

pông	pôt	bơh
Ipông	Ipôt	lbơh

'Bai 76

braat

dotơh

"Smanh ngai song. Bơn han đơh smanh, bơn sau smanh tanh dêel. Smanh tanh dat."

Coon lah: "Bơn a mớh han đơh smanh ti? Smanh ngai dat. Pi braat par 'bưn tớt ơm."

Mêy lah: "Ngan, pi braat 'bưn mớh par dotơh tớt ti laang."

Coon ôp nha: "A hay ih nêy? Smanh lôh tanh ih hêch?"

Nêy mêy lah: "Smanh tanh, bu ônh
 bu. Smanh ônh, nar ônh dêel. Ônh bôn
 a nhi, pang nêy 'bưn mốt tanh laang.
 Tanh nar, tanh smanh. Ônh bôn a nhi,
 pang dōdōh ô bôn nêy bu tanh. Smanh
 bu tanh đat nha. Bu ngai song."

braat raat aat	aat uôr im ông raat ruôr rim rông braat bruôr brim brông
----------------------	--

dōdōh dōh	dōh dōm dên dōdōh dōdōm dōdên
--------------	----------------------------------

'Bai 77

'jor

Baar du mêy ô coon han a daac, bu
 ta chhuôr mốt ih nêy. Tot daac su, bool
 mốt. Nêy bu gôq mốt a lhom tōm 'jor.

A sing daac lhom 'jor lêq laq. Bu
 gôq mốt noor a lhom 'jor nêy bu ndah,
 ôm dōm.

'jor or	or aar ôp 'jor 'jaar 'jôp
------------	------------------------------

'jor 'Jor	'jaar 'Jaar	'jôp 'Jôp
--------------	----------------	--------------

jôi

rêy

Coon jôi mêy bu han a mir su hôôm.
Bu jôi a poh tớt daac.

Tớt daac mêy maanh coon: "Han rêy
a daac noor coon ay."

Coon ớh: "Khớom bu. Hêy 'bưn
sang rêy a daac au laang."

Mêy nêy bu ôôp nha: "A hay 'bưn
sang? Rêy a daac au cah ngau ay. Bớ
bu nday a poh bu rêy a au rêeng ôi đêel."

jôi
ôi

ôi ôi ôi
jôi ngôi thôi

rêy
êy

êy ôw ớ i au ai
rêy rôw rớ ri rau rai

rêy rớ rau rai
Rêy Rớ Rau Rai

bhi

Coon lah nha: "Hêy 'bưn sang rêy
a daac au lang. Bu lah pi bhi công
daac au. Pi bhi têh đat. Hêy nêy, hêy
aach bu cap hêy."

Nêy mêy lah: "Pi bhi a êch. Bớ
a sau? Bớ bu nday a poh bu lah song."

Mêy lah nha: "Côw êeng bu. Ay 'bưn
sang rêy a au, aan hêy rêy êeng.

Khớom. Ay cham hêy a cớh a tôw."

Coon sau mêy han rêy a daac, nêy coon
bu joq rêy đêel. Ih nêy baar du mêy ô
coon rêy leq a daac.

bhi
hi
i

i ang ưc ôp
hi hang hưc hôp
bhi bhang bhưc bhôp

'Bai 80

pi iêr

gwaal

Chhuôr Gwaal Pi Chaam

Gwaal pi chaam ôi tot mau, ôi tot mau, ôi tot mau. Geh pi iêr choh. Choh 'bat pi chaam nêy. Ja nêy nôm pi chaam maanh soong: "Soong hêy ri. Soong hêy ri. Soong hêy ri." Nêy nôm pi iêr lah: "Soong ô dươn?" Nôm pi chaam ôh:

"Soong ô dêch hêy aach, soong srung hêy aach. Soong pi sôw pi sūr hêy aach."

"Soong ô dươn?" "Soong hêy ri pi iêr mô."

pi iêr
iêr

iêr iêm iêt iêng iêl
siêr siêm kiêt piêng liêl

gwaal
aal

aal êch ay
gwaal gwêch gway

'Bai 81

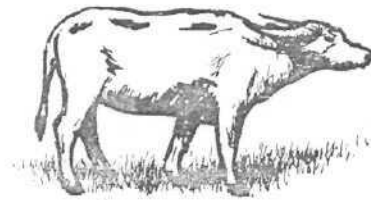
d-ur

Ja nêy, gwaal pi iêr ôi tót mau, ôi tót mau, ôi tót mau. Geh d-ur bu peh. Pi iêr nêy choh ba ja nêy a lớn rnai, geh pi iêr nêy. Nướm pi iêr lah: "Soong hêy ri." D-ur nêy lah: "Hêy soong ô đớn?" "Soong ô dêch hêy aach, soong ô srung hêy aach, soong ô sôw ô súr hêy aach."

d-ur
ur

ur ôp ớr aal
d-ur c-ôp c-ớr p-aal

'Bai 82

cờpứ

ndrêy

"Soong ô đớn ô đớn hêy aach ớm. Soong hêy ri rnay mớ." Ja nêy d-ur soong rnay. Teq rnay a tal ndrêy a tôw e. Ja nêy cờpứ ta tênh ta tênh, ta tênh. A pac 'bat rnay. Nướm rnay bu lah: "Soong hêy ri, soong hêy ri." Nướm cờpứ lah: "Soong ô đớn?" "Soong pi iêr hêy aach. Soong rnay hêy aach. Soong srung hêy aach."

cờpứ
rứ
pứ
ứ

ứ ứ ứ ứ
pứ lứ jhứ rsứ

leet

jroh

"Soong ô ruôs hêy aach, soong ô dươn ô dươn hêy aach. Soong hêy ri cớpủ mớ."

Gwaal cớpủ a ôi tọt mau, ôi tọt mau, ja nêy bu jroh khaq jun. Geh chhut leet cớpủ nêy. Ủ, ja nêy: "Soong hêy ri. Soong hêy dêch, hêy aach."

leet
eet

eet	eet	eet	eet
leet	'beet	teet	reet

aat	aap	aac	aang
eet	eep	eec	eeng

eet	eep	eec	eeng
leet	seep	teec	peeng

trôôc

"Soong srung hêy aach, soong gôw cớpủ hêy aach." Nêy nớm khaq jun lah: "Soong ô dươn?" Bu ớh: "Soong hêy ri khaq jun."

Ủ, ja nêy khaq jun bu ớn bu ri teq a trôôc naam. Ja ớn bu ri a trôôc naam nêy, geh d-ur bu han tru. Bu tru chhêy deh chhêy diên mớng ôi.

trôôc
rôôc
ôôc

ôôc	ôm	oq	ús
rôôc	rôm	roq	rus
trôôc	trôm	troq	trus

wớng	wir	wêêl	wêch
Wớng	Wir	Wêêl	Wêch

I-ic

Bu wong chhêy diên. Cah bêch ôi rôm. Mi choc sôh leq. D-ur nêy I-ic. Nêy I-ic nêy bu wong loong a dun chóp bah I-ic. Wong ih nêy loong 'bưn geh a khôm ãnh. Bu pớs khaq jun a trôôc naam a ti. Ih nêy nớm bu lờh bu sau, bu maanh soong bu ri.

I-ic
ic

ic ớh aac
I-ic I-ớh I-aac

gôq

"Soong hêy ri." D-ur nêy ớh: "Soong ớ dớn?" "Soong ô dêch hêy aach, soong ô srung hêy aach, soong gôw cớpủ hêy aach." D-ur ôôp: "Soong ô dớn nha?" "Soong ay na gôq teq a hêy. Ay na gôq teq a hêy."

Ja nêy d-ur bu gôq tồw nêy.

gôq
ôq

ôq ớng ứr ứt
gôq gớng gứr gút

đức

Tợt pi tênh ndôm. Pi tênh ndôm, ja
 nêy d-ur han sach pi tênh. A tốp pi tênh.
 Geh bôôc, chhưt đức. D-ur nêy chhưt
 đức hôm. Ja nêy maanh song:
 "Soong hêy ri." "Soong ô đơn?"
 "Soong dêch hêy aach, song srung hêy
 aach, song gôw cớpủ hêy aach. Song
 hêy ri a tướm tênh nêy mớ."

đức
 ức

ức ức ức ức
 đức mức wức chhức

ac ang ah
 ức ứng ứh

ức ứng ứh
 đức púng tứh

ươn

Pươn tướm tênh hôm nêy gôq bu a
 tướm tênh nêy. Bớ nhi bớ ndr bớ nhi bớ
 nớm a tướm tênh nêy. Pi ruôs bu lôh.
 Pi ruôs, bu wớc 'bat tướm tênh nêy.
 Chhưt hôm tướm tênh, a pớc leet. Ja nêy.
 "Soong hêy ri." "Soong ô đơn?" "Ay
 ươn hêy dêch hêy aach, srung hêy aach.

ươn
 ươn

ươn ươn ươn ươn
 pươn rươn l-ươn b히려n

aan aat aam aap
 ươn ươn ươn ươn

ươn ươn ươn ươn
 pươn cưỡt đưỡm tưỡp

'Bai 89

ruôi

Gôw cớpứ hêy aach. Soong hêy ri pi ruôs mớ."

Ja nêy gwaal pi ruôs ôi tớt mau, ôi tớt mau. Ja nêy chhứt đức pi ruôs. Ja chhứt pi ruôs, 'bứn geh bớn a soong hôtôm. Chhứt ih nêy teq êêng aan ôôm. Tớt ôôm nêy pi ruôi lôh. Pi ruôi lôh ướt ứng khứng kheeng. Ja nêy bu khuôi leq pal pi chôm pi chooch lôh a choh a sa ruôi nêy.

ruôi
uôi

uôi uôi uôi uôi
ruôi muôi cuôi buôi

'Bai 90

són-ach

Pi chôm nêy bu lôh a choh pi ruôi, pi rai a pi ruôs nêy. Pi chôm bu lôh ớc đát. Ih nêy, bu wêêl choh tu nêy. Ja nêy pal pi chôm nêy mứt cnông pi ruôs. Nớóm bu gôq a trôôc pi ruôs. Bu tang teq trôôm. Ja nêy bu goh pứng pứng. Tớt bu goh nêy pi ruôs bu par leet a trôôc a ti. Ih nêy tớt tôw bu tốp a nhi

sơn-ach. Tớ't poh sơn-ach tồw mớ bu

tồp.

sơn-ach
n-ach
ach

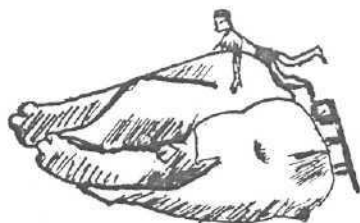
ach au us
n-ach n-au n-us

Ja nêy sơn-ach dan a gớl. Sớnach
lah: "Hêy gớl pi ruỗs may nêy meh."
Nớom pi ruỗs ớh: "Gớl a jớn? Hêy
ớn êêng a par hêy rì meh." Sớn-ach
lah: "Hêy gớl, hêy gah dêch pal au dah
may, gah sai pal au dah may, ih nêy pi
ruỗs nêy aan hêy." "'Bứn. Hêy ớn
êêng a par hêy meh. Hêy 'bứn mớ'h han
troong hêy meh." Nêy sơn-ach lah:
' Bứn. Dah hêy dah hêy, hêy gớl."
' Khớom. Dah may tồw." Gah dêch, gáh
sai, gồw cớrpứ, ja nêy gah leq hồom.

sơn-ach
n-ach

n-ach ngach ndrồom
sơn-ach sớngach sớndrồom

hao

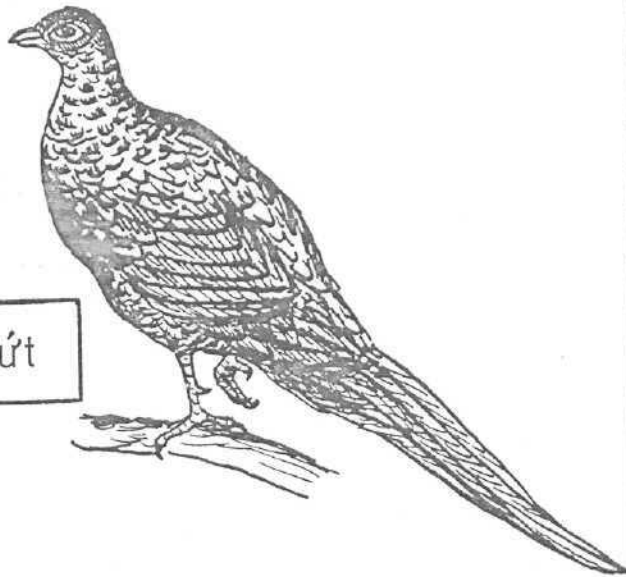
Nêy sôn-ach ôp: "Lơ ih hêch ih hau?" Nêy nướm bu ơh: "Hao, gôq lơ trôôc ti." Nêy sôn-ach hao hôp. Nêy sôn-ach ôp: "Bơ ih hêch chớp bu a par au." Nêy nướm pi ruôô lah: "Goh a puł pi ruôô nêy e. Tớt trôôc ti m-ớn ay pớc teq eeh." Ở, ja nêy sôn-ach goh pứng pứng pứng pứng.

Pi ruôô, bu par 'bat a trôôc ti. Tớt trôôc, sôn-ach nêy pớc hôp. Leq pi chôm pi chooch bu sot bu e. Tớt pi chôm sot leq, pi ruôô a tớp hờm. Chhứt e. Ja nêy dứt hờm.

hao
ao

ao ao ao ao
hao sao đao ngao

'Bai 93

pi iêr ưứt

Baar du oh a bi, gôq a mir a ôi tọt mau. Mau hôôm, baar du oh a bi nêy, bu du sêq teq a poh. Sêq nêy oh nêy han noor. Pang oh nêy bu bôn-hông pi iêr ưứt đat. Pi iêr ưứt nêy ndrau, ưứt ưứt oh nêy bôn-hông đat. Tang pi iêr ưứt ndrau, oh nêy sot l-ic. Pi iêr ưứt ndrau ljông đat, nêy oh bu bôn-hông. Tọt mau

êch sêq a mir nêy, oh bu han noor rn-eeng. Bi bu nêy han tênh oh, pang bi nêy bu geh wiêh. Sêq pac troong pi iêr ưứt ndrau ưứt. Oh nêy tang nêy bu tuôt 'bat 'bau poh. Bi nêy bu 'bưn tuôt laang. Bu êch a nhôp pi iêr ưứt nêy theem.

pi iêr ưứt
ưứt

ưứt ưứt ưứng
iêr ưứt đưứt pưứng

chhêw

jơngôw

Baar du oh ô bi, bêch a mau tớt
 aang. Tớt aang nêy, baar du oh ô bi bu
 daar han a mir. Bu cah bêch a jơngôw
 rôc. Bu daar cah, a han a mir. Baar du
 oh a bi bu cah leq. Nêy bươp bu nha
 bêch brêêng. Baar du oh a bi sôông sa
 hướm, nêy mớ bu han a mir. Han a mir
 oh can ônh, bi can wiêh, bi bu han noor.
 Oh nêy tênh hôp. Han pac troong, piêp pi
 chhêw cap. Pi chhêw cap oh nêy. Oh
 nêy troh a ti. Bi nêy ôôp lah: "A hay

hôm?" Oh nêy ơh: "Pi chhêw cap." Bi
 nêy raan teq ô oh. Ja nêy pi chhêw cap bi
 nêy hêq. Bi nêy troh. Oh nêy ôôp: "A
 hay hôm?" "Hêy pi chhêw cap dêel."
 Baar du oh ô bi han mir, pi chhêw cap
 leq.

chhêw
êw

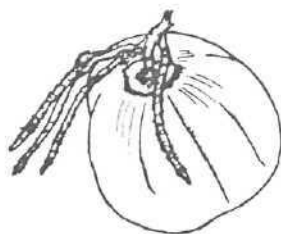
êw	êw	êw
chhêw	drêw	gwêw

jơngôw
ngôw

ngôw	mlôm	rwac
jơngôw	jơmlôm	jơrwac

'Bai 95

play

bliêr

Oh Hao Play Đung

Oh pleh play đung. Oh êch ôôn daac đung. Oh maanh bươp bu pơs ghung, jah a hao play đung. Oh lah: "Bươp ay, tac pơs aan hêy ghung." Bươp nêy ơh: "A jơn a ghung? Coon nêy ơh lah: "A hao play đung." Nêy bươp nêy pơs aan coon đêel. Ja nêy oh nêy hao. Hao pleh phaam ơc. Puôn ơc nêy oh ôôn. Nha puôn ơc nêy, oh nêy bu ơn aan bi bu. Pang bi bu

nêy leet a mir. Oh bu cham bi bu lờh a mir, a aan play đung a ôôn bah bool. Bi nêy lờh caar bool đat. Lờh caar a ôi tot mau a mir.

play
lay
ay

ay eh ơm
lay leh lờm
play pleh plờm

bliêr
iêr

iêr ang ơn au
bliêr blang blờn blau

'Bai 96

khwin

kwơng

Chooch Khwin

Ba khwin song mat, song tôô. Ba khwin han mir bu han dơn dat. Bu han khah 'bưn rơng. Bớ chooc bớ khwin han troong dơn dat. Bớ mir, sir nhi cõt dơn đêêl. Sreh pi luc ruc daac cõt dơn đêêl. Han đêch cõt a cớ bu. Mớq bêy nêy song.

Brah mớq bu dat đêêl, khôn geh bu. Sứr a gơndrung, iêr a noong, cớrpứ a waar. 'Bưn ớc, hờôch, 'bưn hờôch nêy ớc. Brah mớq bu tồw. Bu 'bưn geh doc lha, chha lboh bu nday ri laang.

khwin
win
in

in ênh aach
win wênh waach
khwin khwênh khwaach

kwơng
wơng
ơng

ơng eec aar
wơng weec waar
kwơng kweec kwaar

'Bai 97

proq

Pi Proq Geh Dac

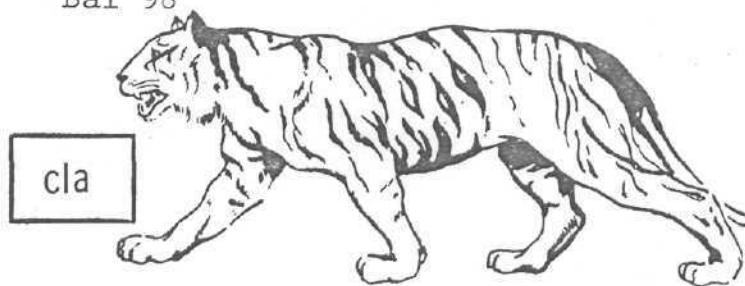
Oh han mir a dơng dac. Oh dơng
dac pi craas. Oh aach pi craas sa ba,
nêy nang bu dơng dac. Oh dơng dac pi
craas. Oh han mir a tiêm dac. Oh han
tốt mir a jơngôw rơc. Han tốt mir nêy
aang ngan hơm, nar lờh prêh hơm.
Nêy oh han tiêm dac, geh pi craas prau
ơc, poh ô pi proq. Oh pơs pi proq nêy
bu crỗs teq. Oh pơs dơn pi craas

nêy êy. Oh 'bưn pơs pi proq laang.
Pang pi proq nêy bu 'bưn sa ba laang.
Nêy nang oh nêy bu 'bưn geh a rngiêl.
Pi craas maq oh nêy rngiêl. Tốt dơng
dac geh pi craas, nêy oh sa nướn lờn,
sa nướn lờn.

proq
roq
oq

oq au ơng
roq rau rờng
proq prau prờng

'Bai 98

Pi Cla Tông Cap Pi Gôw

Pi cla tông cap pi gôw. Pi cla a doong jrong. Leq dut 'bun jhai cap pai. Nêy nang bu han tông pi gôw bu a poh a cap. Pi cla bôn-hông bnêh dêel. Pi cla nêy bu bêch 'bat a bri ljong daac Ingêet tôw. A purl jrong dat nha. Bu bêch khóm bu chong. Ja nêy bu gênh êeng bu lah: "Ô, khal au, hêy mớq pi gôw bnêh a poh tôw. A tông cap a sa chớp mbah jrong au ah." Ja nêy tớt mau hôm nêy, pi cla

nêy bu han teq a pêh poh. Bu war dreet dreet. Tớt waar pi gôw, bu sau 'brús pi gôw. Bu êch a chraam pi gôw. Pi corpú nêy bu geq a pi cla nêy. Pi cla nêy chhurt đức. Êeng aang, pi gôw nêy teq ô pi corpú, bu phaas n-til dêel. Tớt geh baac caar nêy bu gút ta jraas dêel.

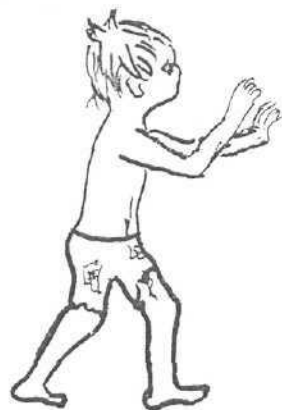
cla
la
a

la	cla
ra	cra

a	aang	oq
la	laang	loq
cla	claang	cloq

'Bai 99

I-ới

Chhuôr Coon L-ới Bơ Nhi

Mêy iêm bu lờn baar du oh bi
rngiêl môt. Lờn ih nêy, nêy baar du oh
ô bi bu 'bưn sang gôq hôtôm. 'Bưn sang
gôq hôtôm nêy coon I-ới bu du bu. Bu lah
"Du bôn ới. Du bôn, du bôn. Du dah ruôs
sa, cla baan. Gôq a lờn ớn a au. Du

bôn." Ja nêy du. Du bu a su. Du bu, du
bu, du bu e. Bu du tốt daac a su, ngai a
su.

I-ới
ới

ới ới ới ới
I-ới wới cới sớngới

kiêt

bớrhaal

Ctôc bu clanh dat ngan.

"Ú, bớn bớ nhi, bớ nóm a au e. Gôq bớn tów au clanh." Ja nêy baar du oh bi bớ ctôc tów nêy.

"Srut ja bớn hóm nar au e." Ú, srut ja noor. Srut ja, srut grúóc, grúóc baar pêy clóm êy. Coon l-óí lah: "Du bi, du bi, du bi. Kiêt dat, bớrhaal dat doom." "Du bớn, du bớn." Plôóc plaac, taap jông taap ti.

kiêt
iêt

iêt eep im êch
kiêt keep kim kêch

kiêt keep kim kêch
Kiêt Keep Kim Kêch

bớrhaal
haal

haal hooc nêh
bớrhaal bớrhooc bớrnêh

hưi

Pi moos, pi sớngach cap dat doom.

Coon l-óí lah: "Du bớn, du bớn, du bớn."

Ú, du. Ja nêy plút du. Du tớt daac a su ôm. Ja ôm hưi, du tớt ctôc tów. Mau hưí bêch. Tớt cah bêch ôi, han mớq a tów a srut nha. Ja nêy ja srut leq hưí. Pướn leq hưí. Bi ôóp: "Bớn, bớn a srut ja ih au oh a?" Coon l-óí lah: "Nóm srut a ôi tớt mau bnau. Bớn ay? Hêy lờh pi moos, pi sớngach cap di nar. Bớn?"
Ja nêy: "Khớm."

"Coh jrong bớn ri." Coh jrong. Coh clúóc clúóc, jrong baar pêy tớóm, Ja nêy du. Plôóc plaac, taap jông taap ti. "Du

bón, du bón, pi moos dat, pi sớngach
dat doom. Kiết dat, bớrhaal dat. Du bón,
du bón, du bón." Plút du. Du tốt daac
a su, ôm.

hưi
ưi

ưi ưi ưi ưi
hưi mbưi rưi lưi

liêu

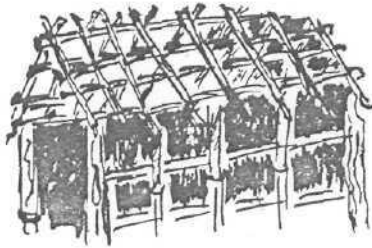
Ja ôm nêy bi bu liêu oh sêq. Bu
liêu tốt ctôc. Mau hưí, bêch. Han cah
bêch ôi, liêu han a mớq a coh jrong
nha. Ja nêy mớq tốt tồw, jrong ja coh
leq, m-ớc m-i leq. Pướn leq hưí.

"Bớón a coh jrong ih au oh a?
Jrong bu coh leq hỏm." Coon l-ới ớh:
"Nớóm na bnau, ôi tốt mau, bớón ay?
Hêy lỏh kiết bớrhaal, pi moos, pi sớngach
cap. Hêy lol leq."

liêu
iêu

iêu iêu iêu iêu
liêu khiêu giêu riêu

tớwớớ

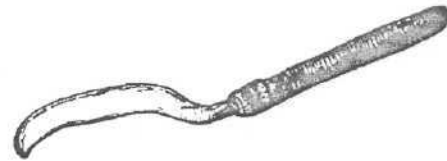

Ja nêy: "Khớớm. Han sreh tớwớớ
 bớớn e." Nêy bu han sreh 'jớớ dah
 tớwớớ. Sreh b히려 pêy puôn tớớớm.
 "Du bớớn, du bớớn, kiết đát, bớớrhaal đát
 doom. Pi moos đát, pi sớớngach đát, du
 bớớn, du bớớn." Piồớc plaac, taap jớớng,
 taap ti. "Du bớớn, du bớớn." Plứớt du.
 Du tớớt daac a su, ôm. Ja ôm, sêq tớớt
 poh ti. Mau hứới bêch.

tớwớớ
wớớ

wớớ	mboor	ngaas	rbaang
tớwớớ	tớmboor	tớngaas	tớrbaang

cớwew

Tớớt cah bêch ôi, han mớớq nha. Han
 mớớq 'jớớ dah sreh nha. Bu liêu cớwew a
 sreh 'jớớ. "Bớớn, bớớn a sreh leq ih au
 oh a? Scaq tớwớớ ja sreh leq." "Nớớm
 iớớh a ôi tớớt mau bnau hứới, bớớn ay?
 Lồớh lol, lồớh liêl, hêy kiết bớớrhaal, hêy
 lồớh lol leq hêy lah. Bớớn?"

Ja nêy: "Du sreh niêr bớớn." Du sreh
 'jớớ dah niêr. Han tớớt tồw wớớng niêr.

Ja nêy sreh ô cớwew bhang bhang,
 pêy puôn ndrang. Pêy puôn ndrang nêy,

plôôc plaac, taap jông taap ti. "Du bôn,
 du bôn, pi moos dat, pi sôngach dat,
 sêq bôn, sêq bôn." Plưt sêq. Mbac
 cōwew, bu sêq. Sêq ja nêy ôm, ja ôm sêq
 tớt cōh tớt poh ti. Mau hưi, nêy bêch.
 Tớt cah bêch ôi, han wông 'jư dah niêr
 nha. Mớq a tōw. "Ớ, bôn, bôn a sreh
 niêr pưn leq ih au oh a? Bu ja toh leq."

cōwew
wew
ew

ew	ew	ew	ew
wew	mew	hew	crew

nggan

"Nớôm bớ, nớôm sreh nớôm toh
 nggan ôi tớt mau bnau. Hêy lờh lol, lờh
 liêl hêy. Bớôn?" "Khớôm."

"Ừ, nờ au du sir tu bôn ri a." Ở
 sir. Ja nêy sir baar pêy tu nêy. Plôôc,
 plaac, taap jông, taap ti nggan. "Du bôn,
 du bôn, pi moos dat, pi sôngach dat doom.
 Du bôn." Nêy plưt bi du e.

Bu du nggan a tōw. Du ôm, tớt poh
 su bêch. Mau hưi, bêch. Tớt cah bêch ôi,
 han mớq a sir nha. Mớq tớt tōw ja leq.
 Teq rooch, teq rwai bu ri. Teq đớn ja leq.
 Bi nêy ôôp nggan: "Ớ, bôn a bớ ih au oh
 a?" Coon l-ới đh: "Nớôm bớ a ôi tớt mau

bnau h'ri. B'orn ay? H'ey l'oh ti'et nar sa,
tanh nar j'hoop, pi moos, pi s'ongach cap
lol leq."

nggan
gan

gan g'ol goor
nggan ngg'ol nggoor

priu

"O', ja n'ey kh'oom. L'ohc scaq b'orn ri.
A trooq scaq nhi b'orn." O', ja n'ey l'ohc
bhang, l'ohc bhang, scaq baar oc, p'ey oc
e'ey. Ja l'ohc n'ey, du. "Du b'orn, du b'orn,
s'eq b'orn s'eq b'orn e." Ja n'ey plu't s'eq, s'eq
t'ot daac su, om, om l-ic priu doom. Ja
om, han t'ot poh ti. Ja n'ey b'ech. Mau
h'ri b'ech. T'ot cah b'ech oi, han mo'q a
to'w. Scaq to'wo'or ja clah bu ri.

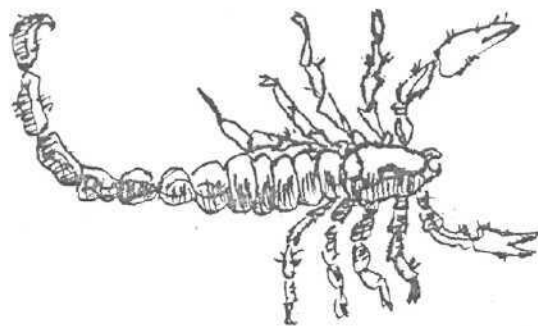
Pi o'orn, pi o'orn ja leq bu ri. "U', ,
b'orn b'orn a b'or ih au oh a? B'orn l'ohc,
b'orn clah scaq to'wo'or ih au?" "No'om b'or
a oi t'ot mau bnau h'ri, b'orn ay? H'ey
l'oh ti'et nar sa, tanh nar j'hoop, pi moos,

pi sŏngach cap lol leq. Bŏn?"

"Ū, du taanh ja bŏn haanh nar au oh." Du tŏt tŏw taanh ja. Ja nêy taanh ja, taanh pêy puôn plŏop êy. "Du bŏn, du bŏn. Plôôc plaac, taap jŏng taap ti. Du bŏn e."

priu
iu

iu iu iu
priu riu wiu

'Bai 107

sdui

Du nêy pi sdui cap. Pi sdui cap hao riu riu. Ja nêy plŭt du. Du tŏt daac su ôm pŭrŭng. Ja ôm du sêq a poh ti. Tŏt mau bêch. Mŏq cah bêch ôi, ja ja lôw leq. "Bŏn a bŏr nhi, bŏr ctôc bŏn ih au oh a?" "Nŏm bŏr, nŏm taanh ja a ôi tŏt mau bnau, bŏn ay?"

Hêy lôh tiêt nar sa, tanh nar jhŏp, pi moos, pi sŏngach cap, hêy lol leq bnau." Ja nêy: "Khŏm."

Nêy han mŏq nha a tŏw. Ja leq niêr leq rooch, leq rwai, leq sŏn. Bu ja lŏh

leq bu ri. Ih nêy: "A ôi lôp ctôc bôn
 haanh oh a?" Ơ, lôp ctôc. Ôi tôw, mớq
 tôw, nhi poh lwing. Ơ, gôq tôw nêy, gôq
 tôw nêy yoot.

sdui
dui
ui

ui	ui	ui
dui	hui	tui

phêy	thơc	chhuôr	khơôm
phaam	thôôc	chhôt	khôôm
pheeng	thoong	chhêy	khuôl
phêy	thơc	chhưt	khơôm
phaam	thôôc	chha	khôôm
pheeng	thoong	chhoh	khuôl

chhiêp
iêp

iêp	oh	ing	ir
chhiêp	chhoh	chhing	chhir

ghung

dhir

bhach	dhang	jhú	ghêel
bhit	dhir	jhay	ghung
bhưc	dhap	jhut	ghi
bhang	dhang	jhu	ghôm
bhach	dhir	jhú	ghêel
bhit	dhap	jhay	ghung
bhưc		jhut	ghôm
bhang		jhu	ghi

ghung
ung

ung ôm êel iêt
ghung ghôm ghêel ghiêt

dhir
ir

ir ang ap op
dhir dhang dhap dhop

aan	tap	ơn	tơp
taac	cham	bơn	ơn
taap	tanh	nóm	hơóm
naam	tac	jơng	ơóm
taanh	han	mơt	khơóm
đaac	dat	ơc	nơóm
phaam	tam	ôm	bơn
chaam	môôc		

ôôm	hôm
hôm	lôh
ôôp	côp
ôôn	gôq

nông

prôh
ôh

ôh ôn ôm ôr
prôh khôn ghôm ngôr

êêng	êch	mor	coon
dêel	tênh	song	bool
wêel	pêh	moh	poc
chhêet	sêq	pong	loong
pêec		toh	sooc
			soong

Bu han song.

Ôm hôm.

Bu han soong.

Ôôm hôm.

Hêy ôôn daac hôm.

Ap a tap.

Hêy ôôn daac hôm.

Ap a taap.

Pi sôw bôn au.

Pi sôw bôn au?

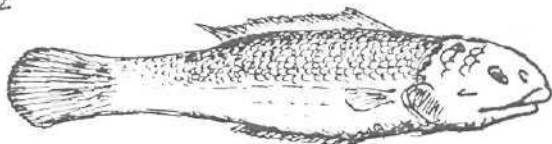
clêêng
êêng

êêng	êêr	êêc	êêl
clêêng	glêêr	chêêc	dêêl

hoon
oon

oon	oos	ooch	oong
hoon	broos	glooch	gloong

njurit

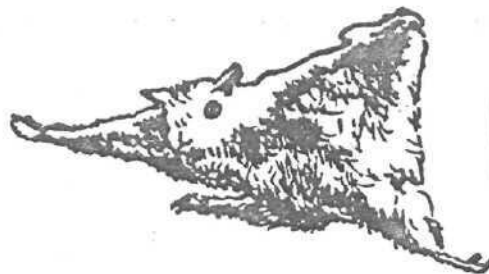
Chhuôr Clau Chhôt Clau Chhôr

Chang duc. Prôôh, prôôh, chang duc.
 Phôr cluông, a gloh sung teq a daac. "Ớ,
 lơh ih hêch ih hau?" Jmôr, ớ, jmôr teh
 teq a trôôc, trôôc teq a teh, teh teq a
 trôôc, leq lol jmôr. L-ic. Gôq khôm a
 glưng daac a cớh nêy. Ca njurt sau, bu ôôp:
 "May na lơh ớn may na?" "Hêy jmôr sung
 me." "May a jớn may ri sung may. Rloong
 hêy ca njurt." "Ớ, lơh ih hêch may nêy?"
 "Hêy pớdot teq chhac hêy au a cớh."

njurit
jurit
urt

urt	oong
jurit	joong
njurit	njoong

sơndênh

Ớ, ih nêy pớdot phôr teq a cớh.
 "Lớh ô đớn? Cớt ô chhêy ớn ih hau?"
 Ca njurt lah: "Tôôt ô chhêy rjênh." Pớng
 bhưc chhêy rjênh. Nêy pi bêh lah: "May
 a jớn a pớng tiêng hêy?" "A tôôt ca
 njurt." "A jớn ca njurt nêy? Gêq dat
 'Bưn cah laang. Hêy pi bêh mớ sac wir
 njoong." Nêy nờm bu teq lưi teq ca njurt
 nêy. Nêy bu pớcs pi bêh. "Lớh ih hêch ih
 hau?" "Pong dênh e." Pong bhưc, bhưc
 dênh nêy dah a sooc pi bêh. Lớh a pi
 sơndênh nêy lah nha: "A jớn a baac jrong

nhi jrong nóm hêy?" "Dah a sooc pi bêh."
 "A jơn pi bêh nêy. Pi bêh nêy 'bưn cah
 laang. Hêy sớndênh mớ wir. Di đênh nêy
 baar pêy jớ. M-ớc. Sac." Ớ, nêy teq lưi
 teq pi bêh.

"Lớh ih hêch ih hau?" Pi sớndênh
 lah: "Pleh la tuờ sôm." Ớ, pleh bưc la
 tuờ. Pi ruớs lah: "A jơn a lớh tồh hêy?"
 "A sôm sớndênh." "A jơn sớndênh?
 Rloong hêy pi ruớs." Ớ, wớng chhêy.
 Wớng chhêy reh, chhêy siêng. Tớt geh
 chhêy: "Lớh ih hêch ih hau? Cớt ih
 hêch ih hau hỏm? Cớt a tớm jhứ tớm
 'jớ?" "'Bưn."

sớndênh
 ndênh

ndênh mrap
 sớndênh sớmrap

yau

Cớt ih hêch ih hau?" "Cớt-a bứt
 Yau Dra au." Ớ, cớt a bứt Yau Dra.

Han a au tớt tồh. Tớt mir Clau
 Chhôt Clau Chhờ. "Prồh praah." Praah
 đênh praah coq 'bưn ớm. Han tớt mir
 Clau Chhôt Clau Chhờ. Clau Chhôt Clau
 Chhờ bớc pồh. "Chớcrồh chớcroh,
 chớcrồh chớcroh." "Pruq." Pi ruớs tuớ.
 A pac plượng bứt Yau Dra nêy. "Ới Clau
 Chhôt Clau Chhờ. May a jơn bớc pồh

chơcrôh chơcroh a roh bưt yau hêy?

"Êêq, hêy nêy? Pi rkêy na dươn sa ba hêy Clau Chhôt Clau Chhôr. Hêy bưc pồh chơcrôh chơcroh a roh bưt Yau Dra."

Pi rkêy lah: "Êêq, hêy nêy? Đôw na dươn geh hêy rkêy. Rkêy sa ba Clau Chhôt Clau Chhôr. Clau Chhôt Clau Chhôr bưc pồh chơcrôh chơcroh a roh bưt Yau Dra."

Đôw nêy lah: "Êêq, hêy nêy? Toong wiêh n-hông pồng hêy bôc đôw.

yau
au

au	uôn	ướ	oot
yau	yuôn	yướ	yoot

yau	yuôn	yướ	yoot
Yau	Yuôn	Yướ	Yoot

'Bai 115

chơdrông

Đôw geh rkêy, rkêy sa ba Clau Chhôt Clau Chhôr. Clau Chhôt Clau Chhôr bưc pồh chơcrôh chơcroh a roh bưt Yau Dra."

Toong wiêh lah: "Êêq, hêy nêy? Bum rồq bum saang put hêy toong wiêh n-hông Toong wiêh n-hông pồng bôc đôw. Đôw geh rkêy. Rkêy sa ba Clau Chhôt Clau Chhôr. Clau Chhôt Clau Chhôr bưc pồh chơcrôh chơcroh a roh bưt Yau Dra."

Bum rồq bum saang lah: "Êêq, hêy nêy? Chơdrông na dươn moor la hêy bum

rôq bum saang. Bum rôq bum saang put
toong wiêh n-hông. Toong wiêh n-hông
pông đơw. Đơw geh rkêy. Rkêy sa ba Clau
Chhôt Clau Chhôr. Clau Chhôt Clau Chhôt
bớc pôn h chơcrôh chơcroh a roh bưt Yau
Dra.

Pi chơndrông lah: "Êêq, hêy nêy?
Pi iêr na đơn choh hêy chơndrông.
Chơndrông moor la bum rôq bum saang.
Bum rôq bum saang put toong wiêh
n-hông.

chơndrông ndrông

ndrông	crôh	croh
chơndrông	chơcrôh	chơcroh

Toong wiêh n-hông pông bôn đơw.
Đơw geh rkêy. Rkêy sa ba Clau Chhôt Clau
Chhôr. Clau Chhôt Clau Chhôr bớc pôn h
chơcrôh chơcroh a roh bưt Yau Dra."

Pi iêr lah: "Êêq, hêy nêy? Pic na
đơn cap hêy pi iêr. Pi iêr choh
chơndrông. Chơndrông moor la bum rôq
bum saang. Bum rôq bum saang put toong
wiêh n-hông. Toong wiêh n-hông pông
bôn đơw.

Đơw geh rkêy. Rkêy sa ba Clau
Chhôt Clau Chhôr. Clau Chhôt Clau
Chhôr bớc pôn h chơcrôh chơcroh a roh
bưt Yau Dra."

Nêy pi pic lah: "Êêq, hêy nêy? Play

khôw na dươn tôp geh hêy pi pic. Pi pic
 cap pi iêr. Pi iêr choh chơndrông.
 Chơndrông moor la bum rôq bum saang.
 Bum rôq bum saang put toong wiêh
 n-hông. Toong wiêh n-hông pông bôc
 đơw.

chriêng
 iêng

iêng	ru	êq	ong
chriêng	chru	chrêq	chrong

bơ'loh

mbu

Đơw geh rkêy. Rkêy sa ba Clau
 Chhôt Clau Chhôr. Clau Chhôt Clau
 Chhôr bớc pông chơcrôh chơcroh a rôh
 bưt Yau Dra."

Play khôw nêy lah: "Êêq, hêy nêy?
 Sma na dươn panh hêy play khôw. Play
 khôw a tôp geh pi pic. Pi pic cap iêr. Pi
 iêr choh chơndrông. Chơndrông moor la
 bum saang. Bum rôq bum saang put
 toong wiêh n-hông. Toong wiêh n-hông
 pông bôc đơw. Đơw geh rkêy.

Rkêy sa ba Clau Chhôt Clau Chhôr.
Clau Chhôt Clau Chhôr bớc pôn chơcrôh
chơcroh a roh bưt Yau Dra."

Nêy pi sma lah: "Spa may spa hêy.
Hêy ơt? Êch ta lơh, ta lơh." Trôôm poh,
bơloh prau. Pôn nang. Ndah tớt poh
nang, prau bu lơh. Sma cồs coon na
mbu chhor mbu chhor mbu chhor.
Cơm-ông hur mbu pac, mbu pac mbu
pac. Gway Clau Chhôt Clau Chhôr bu
lớh han ta lơh teq a tồw.

bơloh loh	loh rni n-hông nhêêl bơloh bớrni bớn-hông bớnhêêl
--------------	--

mbu u	u ứn anh mbu mứn mbanh
----------	---------------------------

Bu dớng sớndrôôm. Ja nêy bu
chớm. Nêy pi sma tuôt geh sớndrôôm.
Bu póm. Bu pớn leq hỏm. Nêy bu
gwêch. Bu bớ pai, bu bớ ớn, bớrhoc
dooc, ớn bu ri.

Ja nêy ja baar pêy nar, sau n-hai
yau han gwaal. Nêy bu ôôp sau. "Sau a?"
"Pi ớn?" "Bớn nar au jhứ ớn a
sôông?" "A geh. Jhứ ớn a geh. 'Bứn
geh laang. Hêy nêy hêy ớn piêng dớđêy.
A geh ớn dah sôông."

Ơ, ih nêy tớt tồw. "Sau a?" "Pi
ớn?" "Ay han rớh cớrpứ a tồw." Sau
nêy han tớt tồw. Nêy mớq hỏp a cớng
nêy. "Sau, spa ớn 'baaq?" Mớq a tồw

di kiêt. Sa cah 'bơi. Tông sa bu ri ih
 nêy. "Ừ, spa ớn ih au, cah 'bơi. Cham
 sau lôh ôôp e." Sau lôh a tôw dau. "Sau
 a? Spa ớn bơn a sôông nar au hôm?"
 "A geh spa ớn?" "A tôw. Spa ớn tôw?"

khwaan
 aan

aan	ach	eh	al
khwaan	khwach	khweh	khwal

'brú's

"A geh? Bớrhoc sma gêq. Baar pây
 kiêt êy." "Ừ, sau a, mau m-ớn, ay sêq
 tốt poh a ti, m-ớn nêy mớq ay ri nêy
 geh m-ớc ay ớn hêy poh dênh, hêy
 ớn ay coon drôh a poh a ti."

Ờ, sêq tốt poh a ti nêy. Yớu'ngan
 a. Pớs bớrhoc poh dênh. Yớu'coon
 drôh.

'brú's
 ứ's

ứ's	i	uôt
'brú's	'bri	'bruôt

Chhuôr Coon L-ới Du Lêêt Du Lêêng

Brah gmaac coon l-ới. Bươp nha
ớm đêêl. Mây maq chhưt 'bat. Bươp nêy
geh sai êêng. Bươp nêy teq gôq n-hai mây
iêm. Mây iêm nêy bu 'bưn tứt đươm teq
ô baar du oh ô bi nêy. Sôông a piêng
phớt a piêng. Ôôn a daac nêy, phớt a
daac. Pom pôn-eh peh pôn-ot, rêêng ôi,
rêêng mau. Daac bu ớn cớndoc nôông.
Sôông bu ớn piêng cớndoc glah. Nêy bu
baar du oh ô bi nêy, bu sau mây iêm
lớh bêy nêy ir. Nêy bu leq gênh gmaac
sac dat. Bưt uôi nus, uôi clớm. Nêy
nang ta siêr du bu.

Pang bớbi nêy lah teq ô oh hôp:
"Khớóm, han du bớn oh ah! Du jah ruôs
a sa. Cla a jhoop gap pau gap. Han du
bớn." Nêy bu du bu. Bớ mir sir nhi êêng
bu. Brah gmaac bu đêêl. 'Bưn geh 'baac
ớn bu laang. Nhi ndah bớ, ja êêng, ja
ndah srut pớn êêng, bu ri. Dah nêy
baar du oh ô bi nêy bu gôq êêng. Lớh
bêy êch, bêy nêy ớm bu. Tứt lah mây
chhưt, nêy bươp nêy bu a rới ô sai
êêng nêy. Bu 'bưn gênh a bớn hờôm.

Chhuôr Oh Têeng Sang Han Hoc

Aang nêy bu cah a mang, cah a hoc chur pang. Nôm bu na cheep công công tốp nôm bu nêy. Aang ôi êch côt bu daar cah dêel a hoc 'bai. Ja hoc 'bai tởt jhai leq 'bai công công tốp bu nêy, mớ bu wớng piêng dờm a sôông. Ja sôông nêy bu han hoc 'bat. Chuôp ôi nêy bêy nêy nggan. Dan prac mêy bớp nêy 'bứn geh, jah a sa 'banh sa nom. Pang mêy bớp l-ớ tôw. Nêy nang bu sôông piêng dờm drah.

Mớq lah bớp nêy gmaac mớ bu gênh ndang coon. Mớq bớp bớn 'bứn gứt tôôr, nêy bu 'bứn gmaac laang.

hao
ao

ao	ao	ao	ao
hao	ngao	đao	cao

l-ớ
ớ

ớ	ớ	ớ	ớ
l-ớ	prớ	jớ	chhớ

liu
iu

iu	iu	iu
liu	miu	tiu

bớrlieu
ieu

ieu	ieu	ieu	ieu
bớrlieu	prieu	rieu	crieu

côwew
ew

ew	ew	ew	ew
côwew	tew	mew	kew

Ba Têeng nêy bu sang dat han hoc. Jhai cõt jhai, bu ta prươq tởnang đrớl công trườg hoc, Yuôn geh Bu Lớ geh. Geh ba coon hoc Yuôn mbu, ba bu nêy cõt jhai đêêl hoc. Bu sau Ba Têeng nêy jhai mor Yuôn ndêq ndai. Nêy nang bu maanh Ba Têeng tac bớ sna aan bu. Nêy Ba Têeng sang đêêl. Bu lah: "Cham a ôi êeng, a ôi hêy liêu aan may mớq hêy ja bớ." Yuôn nêy lah: "Ớ cham a ôi may han hoc may liêu aan hêy broos eh." Ba Têeng ja nêy sêq hốp. Yuôn cõt sêq đêêl. Tớt aang nêy mớ Ba Têeng liêu sna aan coon Yuôn cớlanh lanh. Nêy coon nêy

aan sỏm-ứt n-hai daac mức hêq. Ba Têeng oor dat tớt geh mức đrớh sỏm-ứt đrớh. Nêy Ba Têeng bu jham mbrooc mbreec.

ruôi
uôi

uôi uôi uôi
ruôi muôi thuôi

rui
ui

ui ui ui ui
rui mui tui pui

rưi
ưi

ưi ưi ưi ưi
rưi pưi lưi đưi

Bài 69:

Con ăn cơm xong rồi uống nước. Xong em hỏi mẹ: "Bầu nước đâu rồi mẹ?" Mẹ đáp: "Bầu nước trên gác đó." Đoạn bà lấy bầu nước xuống cho con uống. Con uống xong và hỏi: "Mẹ mức nước gì trong này vậy, ha mẹ? Nước mưa hay nước suối?" Bà mẹ đáp: "Trong bầu này là nước mưa đó, con ạ."

Con ăn cơm xong thật no nê, vì thức ăn thật nhiều. Mẹ chưa đi chợ. Bà con phải chờ con ăn uống xong đã. Con bà ăn lâu quá, bà cũng rần đợi con. Nhưng chờ lâu quá, bà bực mình nói: "Con có muốn đi chợ không, nếu không thì mẹ sẽ đi một mình, mẹ không muốn chờ lâu hơn nữa đâu."

Bài 70:

Bấy giờ em đã ăn xong. Em theo mẹ đi chợ. Hai mẹ con đi chợ. Họ bán củi. Con hỏi mẹ: "Chợ có xa lắm không mẹ?" Mẹ đáp: "Không xa đâu. Nếu xa thì mẹ đâu có đi. Vì củi nặng lắm. Mẹ không thể mang đi xa được." Chỉ một chốc hai mẹ con đã đến chợ. Từ nhà đến chợ không xa mấy. Mẹ bán củi ngoài chợ. Bán xong, bà tìm gạo mua. Bà hỏi người mua củi: "Ở đâu bán gạo, ha chị?" Người mua củi nói: "Phía trên kia. Đến đó mà mua." Bà mẹ đi đến chỗ người bán gạo.

Bài 71:

Bà mẹ đến chỗ người bán gạo hỏi: "Chị bán bao nhiêu một lon gạo?" Người bán gạo đáp: "Bây chục đồng một lon. Bà mua bao nhiêu lon?" "Chị bán cho tôi tám lon." Mua gạo xong, bà mẹ bỏ gạo vàogui.

Con đến gần mẹ và hỏi: "Hôm nay gạo có rẻ không, mẹ?" Mẹ nói: "Làm gì có gạo rẻ. Bây chục đồng một lon đó. Con còn có mua gì không?" Con đáp: "Dạ có, con mua trứng vịt, tự con mua lấy đó mẹ." Gạo đã mua xong, hết vịt cũng mua xong. Hai mẹ con trở về. Con nói với mẹ:

"Mẹ ơi, mình đi nhanh về, nếu không sẽ bị mưa ướt đó mẹ."

Bài 72:

Ánh nắng đã không còn vương trên cây cối, trời trở nên u-ám. Những cụm mây đen kéo lại trên bầu trời, báo hiệu cho một cơn mưa lớn sẽ đến. Hai mẹ con hối thúc nhau đi thật nhanh. Họ về đến nhà trước khi trời mưa, nên không ai bị ướt.

Bài 73:

Mẹ Đi Suối

Mẹ hỏi: "Ai muốn đi ra suối?"
Con trả lời: "Mẹ định làm gì ngoài suối?"
Mẹ nói: "Mẹ muốn đi suối để tắm. Hôm nay mẹ chưa tắm. Và tiện thể sẽ múc nước mang về."
Nói đoạn, họ sửa-soạn đi.

Bài 74:

Hôm nay hai mẹ con muốn đi suối.
Họ ăn cơm, canh rồi. Xong mẹ bảo đi suối.
Mẹ nói: "Con ơi, mang theo cái gùi mới nhé."
Con mang theo cái gùi mới, mẹ mang cái gùi cũ. Họ có hai cái gùi, một cái mới, và một cái cũ.

Bài 75:

Suối khá xa, nó nằm ở gần bên rẫy lúa. Bà mẹ bảo con: "Nhanh lên con, suối xa lắm gần bên rẫy lúa lắm."
Con nói: "Chờ con một lát. Cho con đổ bầu nước vào gùi đã." Con đổ bầu nước vào gùi rồi mới đi.
Mẹ đang chờ. Mẹ lại nói: "Con làm gì trong nhà lâu qua vậy?" Mẹ không muốn chờ lâu hơn nữa."

Con nói: "Đợi con cột cửa xong rồi đi."
Cột cửa xong, hai mẹ con đi. Hai người vừa đi đến suối vừa nói chuyện.

Con nói: "Ánh mặt trời nóng quá. Con mệt rồi."

Mẹ nói: "Đúng thế, mặt trời nóng lắm, nếu ở trong nhà thì đỡ hơn."

Con hỏi: "Mặt trời nóng, vậy các ngôi sao có nóng không, mẹ?"

Mẹ trả lời: "Ngôi sao cũng nóng lắm."

Bài 76:

"Những vì sao ở xa lắm. Nếu ta lên đến chỗ các ngôi sao, chúng ta sẽ thấy sao cũng nóng như mặt trời."

Con nói: "Chà ai mà đi tới ngôi sao được hả mẹ? Nó xa quá, chim bay cao mà cũng không tới được."

Mẹ nói: "Phải, chim không thể bay lên cao như vậy."

Con hỏi: "Sao vậy mẹ? Ngôi sao có gì mà nóng thế?"

Mẹ trả lời: "Ngôi sao nóng vì nó là lửa. Ngôi sao và mặt trời đều là lửa cả. Lửa đó lớn và rất nóng. Lửa mình dùng ở nhà không nóng bao nhiêu so với sức nóng mặt trời và sao. Ở đây mình cho lửa là nóng, nhưng các vì sao còn nóng hơn thế nữa. Chỉ vì nó cao quá, cách xa chúng ta nên không thấy nóng đó thôi."

Bài 77:

Hai mẹ con đi suối, hai mẹ con đang trên đường đi ra suối. Họ nói chuyện với nhau. Khi đến suối thì hai mẹ con đều mệt mỏi.

Họ ngồi nghỉ mệt dưới bóng mát của những hàng tre xanh, bên bờ suối. Hai mẹ con đều nghỉ dưới bóng mát đó trước khi họ tắm.

Bài 78:

Người ta dẫn mẹ đi đến rẫy. Em dẫn mẹ từ nhà đến suối.

Mẹ bảo con: "Con xuống bơi trước đi."

Con nói: "Thôi, con không muốn bơi ở suối này đâu."

Mẹ hỏi: "Tại sao con không muốn? Bơi ở suối này thích lắm chứ, những người trong làng đều bơi ở đây cả."

Bài 79:

Con trả lời: "Con không muốn bơi dưới suối này đâu. Họ nói dưới suối có con rái cá. Con rái cá lớn lắm. Nó nằm ở dưới suối để cắn mình."

Mẹ nói: "Con rái cá đâu?" Không ai thấy nó cả. Họ chỉ nói vậy mà thôi." Mẹ nói tiếp: "Không sao. Con không muốn bơi thì mẹ bơi một mình. Con chờ mẹ trên bờ." Con thấy mẹ xuống bơi thì nó cũng xuống theo. Cả hai mẹ con đều bơi dưới suối ấy.

Bài 80:

Truyện Chăn Con Kiến

Chăn con kiến từ sáng đến tối. Bị con gà mổ. Mổ hết những con kiến đó. Sau đó thì: "Thương tôi, thương tôi." "Thương gì?" "Thương người nỡ-lệ tôi không chịu; thương cái ché cổ, tôi không chịu; thương trâu bò tôi cũng không chịu." "Thế thì thương cái gì?" "Thương con gà cho tôi."

Bài 81:

Sau đó, được con gà thì chăn con gà, chăn mỗi ngày, từ sáng đến tối, ngày nào cũng chăn. Một chiều có một người đàn bà giã gạo lỡ tay làm rớt cái chày. Chày rớt trúng con gà và nó chết. "Thương tôi." "Thương gì?" "Thương người nỡ-lệ tôi không chịu. Thương cái ché cổ, tôi không chịu. Thương trâu, bò, tôi cũng không chịu."

Bài 82:

"Thương cái gì tôi cũng không chịu. Phải thương tôi cái chày." Sau đó, thương cái chày. Để cái chày ở ngoài sân kia. Kế đến, bầy trâu kéo nhau đi lên dẫm nát cái chày. "Thương tôi, thương tôi." "Thương gì?" "Thương con gà tôi không chịu, thương cái ché cổ tôi không chịu."

Bài 83:

Thương con voi tôi không chịu. Thương cái gì tôi cũng không chịu. Phải thương con trâu cho tôi."

Khi được trâu thì chăn từ sáng đến tối, từ sáng đến tối. Sau đó, trâu nhay trên cái chông để bắt nai. Trâu bị chông đâm chết. Rồi: "Thương tôi." Thương làm nỡ-lệ, tôi không chịu.

Bài 84:

Thương cái ché cổ tôi không chịu. Thương trâu bò tôi cũng không chịu." "Thương gì?" "Thương tôi cái chông bắt nai."

Sau đó, có cái chông bắt nai, nó để trên cái chòi của nó. Có một cô gái đẹp như tiên.

Bài 85:

Nàng đi hái rau vào một buổi sớm mai. Trong lúc trời mưa tầm tã. Nàng bị lạnh. Đến khi mưa nhỏ bớt thì nàng kiếm củi để chụm. Nàng coi có củi để đốt lửa hay không. Nhưng tìm không được củi. Nàng thấy cái chông bắt nai ở trên chòi kia bèn lấy xuống. Chu tới bắt gặp và đòi thương.

Bài 86:

"Thương tôi." Nàng hỏi: "Tôi phải thương cái gì?" "Thương người nỡ-lệ tôi không chịu. Thương cái mai cổ, tôi không chịu." Nàng hỏi: "Vậy thương gì?" "Thương em ở với anh. Phải. Em ở với anh."

Thế rồi hai người chung sống với nhau.

Bài 87:

Đến mùa sấu chín. Nàng đi lượm trái sấu chín. Có một trái rụng từ trên cây xuống trúng vào đầu nàng, và nàng bị chết. Nó bắt thương. "Thương tôi." "Tôi phải thương cái gì?" Nó nói: "Thương đi, thương người nỡ-lệ hay cái ché cổ, hay trâu bò tôi cũng không chịu. Nhưng phải thương cây sấu đó cho tôi."

Bài 88:

Rồi người ta thường cho nó cây sấu. Được cây sấu rồi, nó ở nơi cây sấu đó, làm nhà bên cây sấu và ở, nó cũng làm một kho lúa. Sau thời gian ngắn, lại có một con voi đến quật ngã cây sấu, cây sấu bị chết. Nó lại bắt thương: "Thương cho tôi." "Thương gì?" Nó nói: "Thương người nỡ-lệ, hay ché cổ tôi không chịu."

Bài 89:

Thương trâu bò hay cái gì tôi cũng không chịu. Nhưng hãy thương cho tôi con voi."

Khi được voi, nó chăn voi từ sáng đến tối. Rồi con voi chết. Tự nhiên nó chết, không còn ai để bắt thương nữa. Voi chết lâu ngày bị thú. Nó kêu những loại chim đến mổ ăn.

'Bài 90

Có con chim đến mổ con ruồi, con giòi ở trong con voi. Con chim đến rất nhiều. Như vậy nó mổ giùm người ta. Mấy con chim đó chui vào trong lòng con voi. Chu ngồi ở trên con voi. Nó đóng lại cái lỗ. Khi đánh "boong boong" thì con voi bay trên trời. Nó bay tới đền của một ông vua và đập xuống.

'Bài 91

Sau đó, ông vua đòi chia của để lấy voi mà bay, vua nói: "Ta muốn đổi lấy con voi của người." "Đổi sao? Tôi không chịu. Nếu đổi, tôi lấy gì mà đi." "Ta đổi, ta đổi nô lệ cho người; đổi mấy người vợ cho người. Mấy trâu bò đây cho người, Con voi ấy cho ta." "Tôi không chịu đổi. Nếu đổi lấy gì mà đi? Tôi đi bộ không nổi mà." "Không. Cho ta. Ta đổi." "Thôi, lấy đi. Leo lên." Người ấy lấy nô lệ, người vợ và trâu bò mà vua đổi cho người rồi.

'Bài 92

Ông vua được voi rồi thì hỏi: "Bây giờ thì làm sao?" Nó đáp: "Vua hãy ngồi lên mà bay chớ." Vua lên ngồi nhưng không biết làm cách nào cho nó bay, vua lại hỏi: "Bây giờ làm cách nào để cho nó bay?" Nó đáp: "Bây giờ vua đập vào bụng nó thì nó bay, và khi bay trên không gian thì vua mở nắp nó ra."

Nói thế rồi ông vua đập mạnh vào bụng voi, voi bay. Bay tận trên trời cao giữa không gian, ông tạ nhờ lời dặn, ben mở nút. Khi mở nút thì tất cả những con chim trong lòng bay ra hết. Thì con voi rớt xuống và ông vua chết.

'Bài 93

Hai anh em đi làm rẫy. Hai anh em ở trong rẫy suốt cả ngày hôm ấy. Suốt từ sáng đến chiều cứ ở trong rẫy. Mãi đến chiều hai anh em mới chịu về nhà. Khi về người em dành đi trước. Vì em ấy sợ bìm bịp. Có con bìm bịp thường ẩn trên đường về. Người em vốn sợ bìm bịp. Vì tiếng kêu của nó thật lạnh lùng ghê rợn khiến người em phải run sợ. Trên đường về thật vắng vẻ, người em đi trước, người anh theo sau. Về

được nửa đường thì hai anh em nghe tiếng của bìm bịp kêu. Người em hết hoảng bỏ chạy về nhà. Con người anh thung thảng bước về nhà sau. Vì người anh đã lớn nên dạn dĩ và người anh cũng có dao nữa. Khi nghe bìm bịp kêu chẳng những người anh sợ mà còn muốn bắt thu ấy nữa là khác.

'Bài 94

Hai anh em về đêm vẫn còn làm việc khó nhọc. Cả nhà đều đi ngủ, hai anh em cũng vậy. Ngủ đến lúc trời mờ sáng, hai anh em thức dậy thật sớm họ ăn sáng. Và sửa soạn để tiếp tục đi làm nữa. Trời vừa hừng sáng hai anh em đã đi làm. Đang khi ba mẹ còn đang ngủ. Khi người anh dẫn đường trước, người anh mang theo cái chà gạt để làm. Người em thì mang theo một cục than lửa đi sau người anh. Hai anh em đi được khoảng nửa đường thì người em bỗng la lên vì bị con rắn mối cắn vào chân người em. Người anh nghe la thì quay lại hỏi: "Cái gì mà em la thế?" Người em đáp: "Em bị con rắn mối cắn vào chân!" Người anh vội chạy tới bên người em, thì người anh cũng bị rắn mối cắn luôn. Và người anh cũng la lên. Người em hỏi: "Gì thế?" Người anh nói: "Anh cũng bị rắn mối cắn luôn. Trên đường đi hai anh em đều bị rắn mối cắn."

'Bài 95

Em Trèo Lên Cây Dừa

Em trèo lên cây dừa, em thích uống nước dừa. Em nói với ba em: "Thưa ba, cho con mượn cái thang." Người cha hỏi: "Con mượn cái thang để làm gì?" Người con đáp: "Con muốn chặt dừa, con thích uống nước dừa." Người cha bèn lấy thang cho con. Khi có thang người con bắt thang lên cây dừa để chặt hái. Chặt được tám trái dừa người em uống hết bốn trái. Còn bốn trái để dành cho anh. Người anh đi làm rẫy khó nhọc, chưa về. Người em chờ mãi cho đến khi người anh về. Người anh về một quả, người em thấy thương. Em bèn lấy trái dừa mình đã có cho anh uống để đỡ phần nao mệt nhọc.

'Bài 96

Người Què

Có một người què. Một người què hay một người có tật, họ đi đâu, làm gì cũng đều chậm chạp. Ngay đêm ông ta làm lụng để mưu sinh, thật khó khăn cho ông, ông ta luôn luôn thua kém người lành mạnh, tuy thế Đức Chúa Trời cũng thương xót ông ta. Ông ta có một tấm lòng lạnh, tuy nghèo nhưng ông ta không vay mượn của hàng xóm. Hay xin xỏ của một người nào. Trong sự khổ nhọc quanh năm suốt tháng nay ông ta được Chúa ban phước. Ông không còn thiếu thốn. Nhưng ông ta có một nếp sống trung bình. Ông ta có nhiều heo gà và trâu bò, không hơn không kém ai.

'Bài 97

Bắt Con Sóc

Em bé gái bảy bắt sóc. Một con sóc bị vướng bẫy của em. Em bé đi rẫy mỗi ngày. Em bé gái bảy bắt sóc. Em ghét sóc, vì đêm đêm sóc cứ đến rẫy lúa của ba mẹ em ăn lúa, nên em bé phải gài bẫy để ngăn chặn sóc. Mỗi ngày em đến rẫy thật sớm và việc đầu tiên là em đến thăm những cái bẫy mà mình đã gài trước, xem có con sóc nào mắc không. Có một hôm em gài bẫy bắt được bảy con sóc. Trong bảy con sóc ấy, em biết cũng có một con không ăn lúa. Khi em nhận thấy trong 7 con sóc ấy có một con sóc thuộc loại không biết ăn lúa, nên em thả nó ra. Em mừng thầm vì bắt được kẻ thù mình. Em ấy làm thịt ăn và cho anh em mình ăn nữa.

'Bài 98

Ông Cọp Bắt Bò

Một hôm ông cọp bị đói nên ông cọp đi bắt trộm bò, vì ông cọp cũng hết sức tìm cách sinh sống, nhưng không tìm được mồi. Một ngày kia ông cọp bị đói. Ông cọp nằm tận trong rừng sâu thật sâu. Ông cọp cũng sợ loài người. Nên không dám ở những nơi có người, mặc dù cọp ược loại dữ. Ông cọp nằm trong rừng nhưng bụng thì quá đói, nằm mãi đến chiều cọp mới nhồm dậy, và nói thêm: "Bây giờ ta phải bắt trộm bò mà ăn cho khỏi cơn đói này chứ." Và cọp đến một buôn nhỏ heo lán. Cọp đến gần thật nhẹ, từ từ, cọp thấy một đàn bò, cọp định phóng chụp một con bò, có một con trâu cũng đứng gần nơi chuồng bò.

Vừa thấy cọp định bắt bạn bò của mình thì trâu liền chém vào mặt cọp. Cọp chết ngay tại chỗ. Thật là lạ dù trâu với bò khác loài nhưng cứu nhau, nếu gặp những lúc nguy cơ chúng đều cứu giúp lẫn nhau.

'Bài 99

Đứa Trẻ Mồ-Côi Làm Nhà

Mẹ ghẻ của hai anh em luôn làm khó. Nên họ không muốn ở nhà nữa. Không muốn ở nhà họ muốn đi, họ nói với nhau: "Mình đi, mình đi, mình đi. Đi để voi ăn cọp lượm. Ở đây làm gì, mình đi nhé." Sau đó hai anh em ra đi. Chúng đi tới suối kia.

'Bài 100

Đang kia là khung cảnh mà hai anh em sẽ chọn để cất nhà thật là đẹp. Hai anh em nói với nhau: "Cắt nhà và làm kho lúa của mình ở đây nhé. Mình ở đây tốt đấy." Sau đó hai anh em cất nhà ở tại đó.

Hôm nay mình cắt tranh trước nhé. Thế rồi hai anh em cắt tranh trước. Chúng cắt khoảng chừng hai ba bó thì người em đòi về. "Mình đi nghen anh, mình đi nhé. Ngựa quá, mồ-hôi quá xá. Mình đi, mình đi. Đập muỗi, đập muỗi."

'Bài 101

Con muỗi, con bù mắc quá xá. Mình đi, mình đi." Hai anh em từ trong rừng đi ra và đi thẳng tới suối kia tắm. Tắm xong họ về nhà, tối đến họ lại ngủ. Hôm sau họ thức dậy rồi hai anh em lại đi cắt tranh nữa. Thấy tranh đã được cắt xong hết rồi. Người anh hỏi: "Ai cắt tranh vậy hả em?" "Anh ran, anh cắt từ sáng đến tối hôm qua. Còn em bị con muỗi, con bù mắc cắn suốt ngày." Người anh nói: "Ồ, thế à? Vậy mà anh quên."

Người anh nói: "Thôi được rồi, bây giờ mình chặt cây cột em nhé." Chặt cây cột, chặt được hai ba cây. Sau đó nó về. Đánh chân, đập tay. "Mình đi, mình đi, muỗi quá, bù mắc nhiều quá. Ngựa quá, mồ-hôi quá." Mình đi, mình đi, mình đi." Họ ở trong rừng đi ra. Đi tới suối tắm.

'Bài 102

Tắm xong họ về chỗ ở. Tối chỗ ở thì trời tối, chúng đi ngủ. Sáng thức dậy, đi coi đê chặt cây nữa. Coi lại cây cột đã chặt hết. Được hết rồi.

Người anh lại hỏi: "Ai đã chặt cây cột hết vậy em?" Chính nó đã chặt hết rồi. Người em nói: "Hôm qua anh đã chặt từ sáng đến tối, chứ còn ai nữa. Em ngựa, đồ mỡ-hời. Con muỗi, con bù mắc cắn. Em mệt quá."

'Bài 103

Rồi: "Thôi, mình đi chặt đòn tay nhé." Đi chặt lô-ô làm đòn tay. Chặt được ba bốn cây. Người em đòi về: "Về đi, về đi, ngựa quá, mỡ-hời chạy quá, nhiều muỗi quá, nhiều bù mắc quá. Về đi, về đi." Đập muỗi, đập muỗi. "Đi về, đi về." Thế rồi họ đi từ trong rừng rạ. Họ đến suối kia tắm, tắm xong họ về chỗ ở, thì trời cũng bắt đầu tối, họ sửa soạn đi ngủ.

'Bài 104

Sáng hôm sau, thức dậy hai anh em lại đi nữa, đi để coi mà chặt thêm. Khi đến nơi thì thấy những cây lô-ô không biết ai chặt mà đù hết trơn. Người anh bèn hỏi người em: "Ai chặt lô-ô cho mình mà đù hết vậy em?" Người em đáp: "Chúng ta chặt suốt ngày hôm qua còn ai nữa mà hỏi. Đến nỗi em bị ngựa và mệt moi suốt ngày hôm qua."

Người anh nói: "Thôi bây giờ chúng ta đi chặt lô-ô làm vách nhé."

Chặt được hai ba cây thì người em đòi về và nó đập muỗi. "Về đi anh, muỗi nhiều quá, bù mắc nhiều quá, về đi anh." Chúng từ trong rừng ra về, về đến nhà thì chúng đi tắm. Đến tối chúng đi ngủ và sáng hôm sau thức dậy, chúng lại đi kiếm lô-ô về làm vách. Khi ra đến nơi người anh thấy đê có đầy đù thì người anh hỏi: "Có ai đã chặt đù rồi em ơi?"

'Bài 105

Người em nói: "Anh đã rần chặt hết suốt từ sáng đến tối hôm qua. Em thì mệt đừ, em mệt moi còn anh làm chú ai."

"Thôi hôm nay mình đi đào lỗ nhé." Đào lỗ. Đào lỗ xong chúng hai ba cái lỗ. Rồi đập muỗi, đập muỗi. "Về đi, về đi. Con muỗi nhiều quá, con bù mắc nhiều quá." Em từ trong rừng ra. Nó cứ đòi về hoài. Nó đi tắm xong và về chỗ của chúng để ngủ đêm. Sáng thức dậy đi coi đê đào nữa. Coi kia. Xong rồi. Đóng nhà, đóng cây xiêng, cái gì cũng xong hết. "Em ơi! Ai đã làm xong rồi?" "Thì anh làm sáng đến tối hôm qua chứ còn ai làm nữa. Vì trời nóng quá, con muỗi, con bù mắc cắn. Em mệt đừ vậy đó."

'Bài 106

"Thôi giờ mình đục đòn tay nhé. Đục về đòn tay nhà mình. Sau đó, đục. Đục được hai ba lỗ mà thôi. Đục xong: "Về đi, về đi. Về nhà mình nhé." Họ từ trong rừng ra. Về tới suối tắm, tắm xong họ về chỗ ngủ. Sáng thức dậy, đi coi, kia, kéo và đòn tay của họ đã cột xong.

Cái nào cũng xong hết. "Ai làm vậy ha em?" Ai đục, ai cột cây keo, cây đòn tay như vậy?" "Anh rần từ sáng đến tối hôm qua đó chứ ai đâu. Trời nóng nực, khó chịu quá. Con muỗi, con bù mắc cứ cắn em hoài ha, nó làm cho em mệt đừ."

"Hôm nay mình đi đan tranh em nhé?" Đi đan tranh kia để đan tranh. Sau đó đan tranh. Đan ba bốn tấm thôi. "Về đi, về đi." Đập muỗi, muỗi cắn quá. Về đi.

'Bài 107

Người em đòi về, người em bị con bù cắn cắn. Sau đó đi từ trong rừng ra. Đi tới suối kia tắm. Tắm rồi đi về nhà ngủ. Sáng thức dậy coi thì đã lợp tranh hết rồi. "Ai làm nhà, làm chỗ cho mình như vậy ha em?" "Anh làm từ sáng đến tối hôm qua chứ còn ai nữa mà hỏi." "Hôm qua trời nóng quá, con muỗi, con bù mắc cắn em mệt đừ." "Thôi."

Vậy đi coi nhà kia. Cái vách, cái nhà, cái kèo, cái gì cũng xong hết. Tất cả đều làm xong, như vậy, "Mai mình dọn nhà em nhé." Dọn nhà. Mai đi coi. Cái nhà có bay căn. Họ ở nhà đó luôn.

'Bài 108-111: Ngủ-Vượng

'Bài 112

Truyện Chú Chột

Đèo cây làm ghề. Cái riu sút ra rớt xuống đáy sông, "Chà làm gì được nữa?" Lặn xuống nước, phai, lặn xuống nước; xuống lên, lặn xuống, xuống lên, lên xuống. Lặn, mệt mỏi. Lặn, ngồi nghỉ ở trên bờ sông kia. Cá tào thấy. "Mày làm gì đó?" "Tao lặn xuống nước kiếm cái riu." "Mày muốn cái riu làm gì?" "Tao là cá tào tốt hơn." "Làm thế nào?" "Tao nhảy lên bờ."

'Bài 113

Nói xong nhảy lên bờ. "Làm cách nào?" "Cột bằng gì?" "Xo giấy." "Giấy nào?" "Giấy mây." Chặt giấy mây, con rắn nói: "Mày chặt đuôi tao làm gì?" "Để xo cá tào." "Muốn cá tào làm gì? Nho quá, đầu có ngon. Tao là con rắn mới có nhiều mỡ. Bỏ cá tào đi, lấy rắn." "Làm cách nào?" "Chặt ống lổ-ổ." Nó chặt ống lổ-ổ để bỏ con rắn vào. Con dơi nói: "Chặt cột nhà tao làm gì?" "Để bỏ con rắn vào." "Muốn con rắn để làm gì? Con rắn đầu có ngon, tao là con dơi mới có mỡ nhiều. Một ống được hai ba chục con. Nhiều lắm. Bỏ con rắn đi."

"Làm cách nào?" "Hái lá gói." Hái lá. Con voi nói: "Làm gì cắt tai tao?" "Muốn gói con dơi." "Muốn con dơi làm gì? Tao là con voi ngon hơn." Kiếm giấy. Kiếm giấy mây, giấy mây tầu. Khi nào có giấy: "Làm cách nào? Cột cách nào vậy? Cột cái cổ phải không?" "Không phải."

'Bài 114

"Cột cái chân, cái tay?" "Cột cách nào?" "Cột cái lưng đi." Vâng. Cột cái lưng.

Đi từ đây đến kia. Tới đây chú Chột..... Chú Chột giết cái mó. Con voi chạy. Cái lưng của ông già này bị gãy. "Chú Chột ơi, chú giết cái mó làm sao mà khớp xương ông già bị trật."

Chú Chột nói: "Chính vì con heo rừng ăn lúa tôi nên tôi giết cái mó trật khớp xương ông già. Con heo rừng nói: "Ừ, tôi? Chính vì tôi là con heo rừng bị mắc bẫy. Con heo rừng ăn lúa

Chú Chột, chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già."

Cái bầy nói: "Ừ, tôi, chính vì cái cán chà-gạc không đánh cái đầu bầy."

'Bài 115

Cái bầy bắt con heo rừng. Con heo rừng ăn lúa chú Chột. Chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già."

Cán chà-gạc nói: "Ừ, giấy củ chụp quần tôi là cán chà-gạc không. Cán chà-gạc không đánh cái đầu bầy. Cái bầy bắt con heo rừng. Con heo rừng ăn lúa của chú Chột, chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già."

Củ chụp nói: "Ừ, tôi, chính vì con tầm dùng lá củ chụp tôi làm kén. Củ chụp quần cán chà-gạc không? Cán chà-gạc không đánh cái đầu bầy. Cái bầy bắt con heo rừng. Con heo rừng ăn lúa chú Chột, chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già."

Con tầm nói: "Ừ, tôi, chính vì con gà mổ con tầm. Con tầm dùng củ chụp làm kén. Giấy củ chụp quần cán chà-gạc."

'Bài 116

Cán chà-gạc không đánh cái đầu bầy. Cái bầy bắt con heo rừng. Con heo rừng ăn lúa chú Chột, chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già.

Con gà nói: "Ừ, tôi." Chính vì con chồn cắn tôi. Con gà mổ con tầm. Tầm dùng lá củ chụp làm kén. Củ chụp quần cán chà-gạc. Cán chà-gạc không đánh cái đầu bầy.

Cái bầy bắt con heo rừng. Con heo rừng ăn lúa chú Chột, chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già."

Con Chồn nói: "Đầu có. Chính vì trái dưa rừng rớt xuống trúng tôi, con chồn cắn con gà. Con gà mổ con tầm, con tầm dùng lá củ chụp làm kén. Củ chụp quần cán chà-gạc. Cán chà-gạc không đánh cái đầu bầy."

'Bài 117

Cái bầy bắt con heo rừng. Con heo rừng ăn lúa của chú Chột, chú Chột giết cái mó trật khớp xương ông già."

Trái dưa rừng nói: "Tôi đầu có. Chính vì

con nhím bắn tới. Trái dưa rừng rớt xuống trúng con chồn, con chồn cắn con gà. Con gà mổ con tôm. Con tôm dùng lá cu chụp quăn cắn chà-gạc. Cắn chà-gạc không đánh cái đầu bầy. Cái bầy bắt con heo rừng.

Con heo rừng ăn lúa của chú Chột, chú Chột giết cái mo trật khớp xương của ông già.

Con nhím nói: "Đồ ăn của mày là đồ ăn của tao. Tao nhím đói sao?" Nếu muốn đánh nhau thì đánh đi!" Hàng nhím có bay ngách và sáu cái lỗ nữa. Họ hện bay ngày. Nhưng mới sáu ngày họ tới. Con nhím đang vọt mũi tên. Mỗi con một gùi tên. Mỗi con bắt đầu dựa mũi tên qua ngọn lửa. Mau mau chú Chột ra để đánh nhau.

'Bài 118

Họ đặt cái giỏ, xong họ dậm chân thì con nhím chạy ra, bị mắc vào trong cái giỏ. Họ đập. Họ bắt được các con nhím ấy, hợn nướng, họ làm thịt làm mắm bô-hóc.

Sau đó chúng hai ba ngày, cả hai ông cháu đi chăn trâu. Ông hỏi cháu: "Cháu ơi?" "Dạ, cậu chỉ vậy ông?" "Hôm nay chúng ta có rau gì để ăn?" "Không có rau gì hết ông ạ, cháu chỉ mang theo cơm mà thôi, chứ không có gì để ăn hết."

Vậy đi đằng kia. "Cháu ơi!" "Dạ, ông gọi cháu cái gì?" "Cháu đuổi con trâu kia về đây đi." Rồi đưa cháu đi đằng kia. Ông già coi trong cái giỏ. "Cháu đã mang theo những thứ canh ăn gì đây?" Lấy một miếng. Ăn ngon miệng quá. Ăn vụng đồ ăn. "Canh gì đây mà ăn ngon miệng quá. Chờ cháu tới hỏi xem." Đưa cháu ở đằng kia về. "Cháu ơi. Hôm nay chúng ta có canh gì đây?" "Có canh gì đâu?" "Kia, canh gì kia?"

'Bài 119

"Dạ, đầu có gì đầu ông? Đó là mắm bô hóc của nhím. Hai ba miếng thôi." "Tối nay cháu về làng, nếu cháu có nhiều mắm bô hóc, cháu cho ông bay ông lỗ-ô mắm. Ông sẽ gả cho cháu một cô gái ở tại làng."

Về tới làng rồi, cháu cho ông bay ông mắm bô hóc. Ông gả cô gái cho cháu thật.

'Bài 120

Tình Mẹ Ghé Con Côi

Đức Chúa Trời đoái thương hai trẻ mồ côi.

Ngày xưa có hai anh em một nhà, thật ra hai em này chỉ mồ côi mẹ mà thôi. Người cha vẫn còn sống và có một người vợ nhỏ. Người cha cho hai anh em sống chung với bà mẹ ghẻ. Bà mẹ ghẻ đối đãi với hai anh em một cách quá tàn nhẫn, ngay cả những bữa cơm hai em chẳng bao giờ được no bụng. Bà mẹ ghẻ chỉ cho hai anh em dùng những thức ăn dư thừa mà thôi. Có nhiều lần hai anh em đang ăn nửa chừng thì bà mẹ ghẻ giật lại những thức ăn của hai em và cất đi. Mẹ ghẻ chẳng những đối đãi một cách tệ như vậy mà còn đánh đập hai em hằng ngày nữa là khác. Thế mà người cha chẳng hề có một lời can thiệp cho hai em được phần nào an ủi. Hai anh em thấy rõ tình thương yêu của cha dành cho hai em đã bị mất hẳn. Hai anh em buồn tui và không còn chịu đựng nổi nữa, nên hai anh em bàn với nhau ra đi tìm một nơi khác ở.

'Bài 121

Người anh nói: "Thời giờ mình rời khỏi căn nhà này em nhé. Chúng mình đi tìm nơi khác mà sống, nếu thế xác này có bị voi, hay cọp ăn thì cũng chịu." Hai anh em bàn xong thì cuốn gói đi ngay. Hai anh em bắt ngay vào cuộc sống tự lập. Đức Chúa Trời đoái thương hai trẻ mồ côi này. Dù hai anh em phải sống tự lập, nhưng chẳng khó nhọc bao nhiêu. Chỉ trong một ngày mà hai anh em đã dựng được một căn nhà nhỏ. Hai anh em chỉ chặt được một ít cây rồi về chỗ mình. Sáng hôm sau hai anh em đến định chặt thêm thì thấy căn nhà đã được hoàn tất, thật lạ lùng. Từ đó hai anh em sống trong một vùng heo lạnh. Đây cũng là một hình ảnh sống. Trai qua nhiều thế hệ canh khôn cùng của mẹ ghẻ con chồng vẫn tiếp diễn. Trong gia đình đang đầm ấm, nhưng nếu người mẹ chết đi, còn cha lại tái giá. Họa lắm mới có một người cha biết thương xót, biết nghĩ và chăm sóc cho con cái. Còn nếu người cha thiếu suy tính thì bầy con sẽ lâm vào cảnh tui buồn và thiếu thốn.

'Bài 122

Em Tiếng Siêng Học

Mỗi buổi sáng em Tiếng dậy thật sớm để học bài mà em đã chép trong cuốn vở của em. Mỗi buổi sáng em Tiếng phải học thuộc hết những bài trong cuốn vở ấy. Em Tiếng mới bắt đầu ăn điểm tâm và sửa soạn để đi học. Đôi khi em Tiếng cũng muốn xin cha mẹ một ít tiền để ăn bánh, nhưng cha mẹ em quá nghèo nên em Tiếng không dám xin. Em Tiếng đành phải dùng cơm nguội trước khi đi học.

'Bài 123

Em Tiếng học siêng năng và giỏi. Em rất ham thích việc học hành và chơi đùa cùng bạn ở trường. Những trẻ học chung đồng lớp, đồng trường không thiếu người Kinh hoặc người Thượng. Có một em người Kinh. Em ấy cũng học khá giỏi. Em ấy thấy em Tiếng học giỏi và khá về tiếng Kinh nên hai đứa kết bạn với nhau. Một ngày kia em người Kinh nhờ em Tiếng làm giùm một cái ná nhỏ, vì thấy Tiếng biết làm ná nên nhờ. Em Tiếng cũng bằng lòng làm cho em người Kinh ấy. Em Tiếng hứa cùng em ấy là: "Nếu làm xong thì ngày mai tôi sẽ đem cái ná đó đến cho bạn." Em người Kinh dặn: "Nhớ nhé, nếu ngày mai xong bạn đi học mang theo cho tôi nhen." Nói xong hai người chia tay ra về. Ngày hôm sau em Tiếng đi học mang theo ná. Em Tiếng làm ná thật đẹp. Em Tiếng cho em người Kinh. Em người Kinh ấy cũng cho em Tiếng một ít mực và những cuốn vở. Để đáp công của bạn mình. Khi em Tiếng trao ná, và em người Kinh cũng trao cho Tiếng những cuốn vở và mực, em Tiếng rất cảm động, lòng vui vẻ, hơn nữa em Tiếng rất cần những thứ ấy, vì Tiếng là một học trò nghèo.

Ngữ-Vựng

Sdiêng--Yuôn

Sdiêng--Yuôn

A

bêy--như

a--trong

bhach--sắc, bén

a--tư

bhang--âm thanh (của tiếng động, hay tiếng kêu

a--oi!

a--bị

bhi--con rái cá

a hay--tại sao

bhit--thỏa mãn

aach--không chịu

aan--cho

bhuc--âm thanh (khi chặt tre)

aang--sáng

aanh--mang, đeo

bi--anh, người anh

ah--hãy đi

bnau--hôm qua

ap--xấu

bnêh--người

ap a--dùng, chớ

bool--mệt

aq--ạ!

bôôc--dầu

au--này

bôôt--bắp

ay--ông, anh v.v...

bôw--bắp

boi--lâm

B

boi bi--người anh

ba--lúa

bol--những

baan--luôm

bon--mình, chúng ta

baar--hai

bon-hông--sợ

baq--cồng con

bornau--hôm qua

bêch--ngủ

bovh--hay là

bêh--rượu, con rắn

bovn--ai, người nào

borhaal--mỏ-hỏi
 borhoc--mắm bỏ hóc
 braat--chim bỏ câu
 brah--thần, Chúa
 brêng--vấn còn
 bri--rừng
 bu--nó, người ta
 bum rỏq, bum saang--
 khoai rừng
 buop--người cha, ba
 but--cái lưng
 'B
 'baaq--trợ động từ
 'banh--bánh
 'bat--tuốt, tận
 'boi--ngon, béo
 'brúc--thấy rõ
 'bum--không
 'bum duom--chẳng bao giờ
 C
 ca--cá
 caar--việc
 cah 'boi--ngon lành
 cap--cẩn, ngoạm
 cat--cắt
 cla--con cọp
 clanh--tốt
 clom--một bó

cloom--lá gan
 cluong--âm thanh của
 một trọng lượng vật
 rơi xuống nước
 công--trong
 coh--chặt
 coon--con
 côôô--gốc cây
 côp--núp
 côt--cũng, cũng được
 côw--cổ
 coh--bò
 colanh--đẹp
 com-ông--duong, bắt đầu
 condoc--dư, thừa
 corpúp--con trâu
 cot--cột
 cowew--cái nựa (dùng
 để chặt
 craas--một loài sóc
 (sống trong hang)
 ctôc--chỗ, nơi
 cum--tha
 cuông--cuốn
 cut--éch
 cut cluoc--buộc chặt,
 thắt chặt

CH
 chaam--con kiến
 cham--chờ, đợi
 chang--đẻo cây
 chha--ăn, tím ăn,
 ăn trâu
 chhac--tên
 cheep--chếp
 chhêw--con mối
 chhêy--giây
 chiêp--tiếng chim kêu
 chhoh--nhỏ nước miếng
 chhôt--ông Chột
 chhuôr--kể, nói lại
 chhut--chết
 chhut đưc--chết mất
 choc--què, có tật
 choh--mỏ
 chong--buồn, tiếc nuối
 chooc--bị què
 chooch--con cò
 chôm--chim
 chơ--chợ
 chơcrôh chơcroh--âm
 thanh của một vật
 chongdrông--con tằm
 chơp--muôn
 chraam--vật

chuôp--mối
 chuôp n-til--mối thứ

D

da--con vịt
 daac--mước
 daar--câu cá
 dac--cái bẫy
 dah--để cho
 dan--xin
 dap--chồng lên, chất, để
 dêch--tôi mọi
 dhang--cái móc, nhánh
 cây
 dhap--một bên
 dhêr--rãnh
 di mlom--một cái
 diên--trái mướp
 doom--chữa lại
 doong jrong--bị đói
 dodêy--không, trống
 dodoh--gần
 doh dút--nhóm dậy, chồm
 dậy
 don--càng hơn
 dong--đặt
 dop--cầm lấy

doq--nhóm dậy
dreet--từ từ
drool--lừa tuổi
du--(một số) người
du--đi nơi khác
d-ur--đàn bà

D

dat--lắm
đêêl--nữa, cũng
dêy--con chuột
dôw--một thứ bầy dâm
thú vật
doon--cái gì, thế nào,
bằng cái gì

E

e--vậy
eech--nhá, nhé!

Ê

ê--ê
êch--ở đâu
êch--muốn
êêh--ừ, vâng
êêng--một mình
êêng--khác
êy--thôi nhé

G

gah--chia ra
gap--thây kệ, mặc nó
geh--có
gêêng--bên cạnh
gênh--suy nghĩ
gêq--nhỏ
glah--soong, nôi
gloh--tháo ra, sút ra
glung--bò suôi
gmaac--tội nghiệp,

thương hại
gôq--ở, ngồi
gôw--con bò
gol--thay đổi
gondrung--chuồng heo
gruoc gruoc--âm thanh
của một vật

grt--hiểu biết
gwaal--chăn
gwêch--nuống

GH

ghêêl--cái mọc
ghôm--sâu lúa
ghung--thang, lâu

H

haanh--hãy
han--đi

hao--lên
hêch--sao?
hêq--nữa
hêy--tôi (chủ-từ)
hôm--trước
hồôch--ít
hồôm--rồi
hốp--túc-từ
hoom--no
huri--rồi

I

iêr--con gà
ih--như
ir--quá độc

J

ja--đã, xong
ja--tranh
jah--để cho, dành cho
jhai--biết làm, giỏi về
jham--vui mừng
jhay--biết
jhoop--ăn
jhu--đốt (rẫy)
jhut--chùi, lau
jhư--cây, thức ăn
ji--đau

joc--lâu
joq--đi theo (làm theo)
jor--mù, chất nhựa
jôi--tiễn đưa
joc--nặng
jomôr--lặn, lội
jong--chân
jongôw--tối
joon--để làm gì vậy
jroh--nhảy
jun--con nai

'J

'jaar--một thứ cây
'jor--tre, lồ-ô

K

kiêt--ngựa; một miếng
thịt

KH

khah--chả có
khah 'bun geh--chả được
gì
khai--chùng (lúc), khi
nào
khaq--chông
khom--gắng sức
khôn--giấu có

khôom--thời
khôw--một thứ dưa rừng
khoom--thời
khuôl--kêu
khwaan--gan dạ,
không sợ
khwin--(có tật) từ
trong bụng mẹ

L

laang--đâu!
lah--hay
lah--nói
lboh--lạt, không mặn
lboh--không ai dám
tin tưởng
leet--khỏi
leq--hết
lêq laq--nhiều
lhiết lha--dối trá
(không giữ lời hứa)
lhom--mát
ljông--ấm,
lngéet--lạnh lùng
lool liêl--mệt nhọc
loong--lít, cái lon
loong--củ
lôh--đến
lông trôôc--ở trên

lôôc--dục tre
lơ--ở trên
loh--làm
lpông--cái cửa

L-

l-ic--lạnh
l-oi--nheo

M

maanh--biểu, sai
maq--thí
mau--chiều
may--anh, ông
mbac--mang trên vai
mbah--dùng cho bị...,
dùng để bị...
mbreec mbrooc--mím cười
mbù--một người
mêy--mẹ
mêy iêm--mẹ ghẻ
mi--mưa
mir--rầy
mlom--một cái
moh--nổi, sức mạnh
moor--làm kén
moos--con muỗi
mor--nói

mơ--mới, nên

mơl--chơi

mông ôôi--vào buổi
sáng

mơq--coi

mơq hôp--hãy xem thử
đi

mơc--mực

M-

m-êy--mới

m-ơc m-i--nhiều

m-oon--chút nữa

N

na--của

naam--chối

nang--một ngày

nar--mặt trời

ndah--chưa

nday--khác

ndêq--ít ỏi

ndêy ndai--chút đỉnh

ndôl--giường

ndom--cũ

ndrang--một cây dài

ndrau--gáy, (gà gáy)

ndrêy--sán cỏ

nêy--thí, đó

niêr--vách

njoong--dài

njut--cá tảo, cá lóc

noor--trước

nông--trái bầu

nom--kho lúa

noom--chủ mình

ntil--loại, thứ

ntoon loon--ăn cho bỏ
ghét

nus--quả tim

NG

ngai--xa

ngan--thật

nggan--luôn luôn

NH

nha--mữa, cũng

nhi--cái nhà

nhi kwong--nhà rộng lớn

nhôp--bắt

N-

n-hai--vói, và

n-hêy doom--không đúng

n-hông--không, trống

O
 oh--em
 oor--mừng rỡ, biết ơn

 Ô
 ô--bằng
 ôi--buổi mai, sáng
 ôi--bằng
 ôm--tắm
 ônh--lửa
 ôôm--thúi, hôi
 ôôn--uống
 ôôp--hỏi

 Ơ
 ơc--nhiều
 ơh--trả lời
 ơn--cát, đem, để
 ơom--còn, ở, cũ
 ơom--gỉ

 P
 pa--con ba ba
 pac--khúc, miếng
 pai--thịt
 pal--mấy
 pang--nó

 panh--bắn
 par--bay
 pau--không
 pééc--da
 péh--con dao
 péh--rừng rú
 péy--ba
 pi--con, cái
 pi iêr kwong--con gà
 cô
 pi têh--quá sâu
 pic--con chồn
 piêng--com
 play dung--trái dừa
 pleh--hái
 plôc plaac--tiếng kêu
 đánh con muỗi
 plong--chặt đứt
 plut--hiện ra
 poh--bảy
 poh--làng
 pom--đánh đòn
 pong--ti
 pooc--mua
 pôôh--một thứ mỡ dùng
 trong rẫy
 pôông--cuộc đất lên
 pơc--ngã

pơldot--đá lên, búng
 pom--đập
 pon-eh pon-ot--trung-
 trị cách tàn-tệ
 pon-ot--khó khăn
 pơs--lấy
 pơs chhiêp--lấy đi
 priu--sự lạnh, nổi da
 gà
 proq--con sóc
 prôôh--tiếng kêu đẽo
 cây
 pơuq--giọt
 put--quần, băng bó
 pul--bụng
 pưon--duộc gĩ

 PH
 phaam--tám (số)
 phaas--khác
 pheeng--sạch, lảng
 phêy--gạo
 phôr--âm thanh của
 một vật vang lên
 khi bị sút ra
 phôr--vạn ra, mở ra
 phơt--giọt lại

R
 raan--chạy đến
 rcoot--kỳ-đà
 reh--một thứ mây
 rêeng nar--mỗi ngày
 rêy--bơi lội
 ri--thuộc về
 riu riu--bị tê nhức
 rjênh--một thứ giầy mây
 rkêy--con heo rừng
 rloong--hơn nữa, (đau
 có hơn)
 rlu--nghỉ ngơi
 rnai--cây chày
 rngiêl--khó, khổ
 rn-eeng--luôn luôn,
 thường xuyên
 rong--mau lẹ
 rooch--cái đá nhà
 rôc--tối tăm
 ruôs--con voi
 rwai--cây xiêng

S

sa--ăn
 saap 'bat--bị mất luôn
 sach--chọn, lượm, nhặt
 sah--gửi
 sai--vợ chồng
 sang--sẵn lòng
 sau--thấy
 sau 'brús--sự phát-
 giác, khám-phá
 scaq--dòn tay nhà
 sdui cặp piệp--bị
 con bỏ cặp chích
 sêq--về
 siêng--rủ
 slung--đồng bạc
 sma--con nhím
 smanh--nợ sai
 soh--uớt
 song--thôi
 sooc--bỏ vô trong ống
 soong--bồi thường,
 đền
 soor--gửi nhỏ
 sot--ra, thoát ra
 sôc--con cúi
 sôh--uớt
 sôm--gối

118

sôngng--ăn cơm
 som-ut--sách vở
 sondrôm--cái giỏ
 songach--con bù mất
 son-ach--vua
 spa--đồ ăn
 srung--cái ché cổ
 srut--cắt lúa, tranh
 su--dưới kia
 sru--con heo

T

ta--nhau
 ta tau--cãi nhau
 taac--cây giáo
 taanh--đan tranh
 taap--đánh, vả
 tach--bán
 tam--trông
 tanh--sức nóng
 tap--đâm
 teh--dưới
 teq--bỏ vào
 têêng--đại danh từ
 têh--lớn, to
 tênh--theo
 ti--cánh tay

tiêm--thăm bẫy
 tiết--mặn
 toong--cán của một vật
 tông--ăn cấp
 tôôr--lỗ tai
 tồôt--xỏ
 tôp--xuống
 tôw--kia, (ở trên)
 tonnang--cùng nhau
 toom--cái, cây
 toop--con chim cu
 top--tập vở
 tot--tới
 towôor--dòn tay
 troh--la
 troong--con đường
 trôôc--ở trên
 tru--ngắt đi, hái
 truong--trường học
 tuôr--một thứ dây
 rưng
 tuôt--chạy
 turt--nhóm họp

TH

theem--thêm
 thoong--cái bao đeo
 vai

thôôc--rẻ
 thoc--đánh hơi

U

uôi--tức, đau
 U'
 ur--ừ
 uron--cho
 urút--bím bịp

W

waar--chuông trâu, bò
 waas--một loại gửi
 war--mò, tìm
 wêêl--giúp
 wiêh--cái chà gạc
 wir--mỡ
 woc--ngã, trượt
 wong--tìm kiếm

Y

yau--ông
 yuor--đưa cho